

L I E T U V I Ų

DIENOS

SOLISTĖ SLAVA ŽIEMELYTĖ, TORONTO, CANADA

1979 M. GEGUŽĖS MĖN.

LITHUANIAN DAYS

M A Y

1979

LIETUVIŲ
DIENOS
LITHUANIAN DAYS

(ISSN : 0024-2950)

4364 Sunset Blvd., — Hollywood, CA 90029

Telefonas: 664-2919

1979, gegužis Nr. 5 (194)
May, 1979 No. 5 (294)

Volume XXX
Eina XXX metai

"LIETUVIŲ DIENOS" YRA SUJUNGTO SU "KALIFORNIJOS LIETUVIŲ", LEISTU 1946-49 M.

"LITHUANIAN DAYS" IS COMBINED WITH "CALIFORNIA LITHUANIAN". PUBLISHED 1946-49.

Redaguoja

REDAKCIJINĖ KOLEGIJA

Rūta Skirius, MPA

Anglų k. Redaktorius / English Editor

Antanas F. Skirius

Leidėjas / Publisher

Parašys, autorius pasirašyti pavarde, slapyvardžiu ar inicialais, nebūtinai reiškia ir redakcijos nuomonę. Signed or initialed articles do not necessary reflect the opinion of the editors or of Lithuanian Days magazine.

Panaudojant medžiagą, prašoma pažymėti šaltinį. Republication of material from "Lithuanian Days" permissible only with indication of this source.

Prenumerata atnaujinama automatiškai, nelaukiant atskiro pranešimo. Nutraukdamas prenumeratą, skaitytojas administraciją informuoja laišku.

If subscription is to be discontinued at expiration, notice to that effect should be sent; otherwise it will be renewed automatically.

Leidžiama kas mėnuo, išskyrus liepos ir rugpiūčio mėn. Published monthly, except July and August.

Please send any changes of address to:
LITHUANIAN DAYS
4364 Sunset Blvd., Los Angeles, CA 90029
Allow six weeks for the change.

Atskiro nr. kaina \$1.50 Single Copy \$1.50

Prenumerata metams \$15.00 bet kuriame pasaulio krašte. Subscription \$15. per year in any country of the world. Garbės prenumerata / Honorary subscription \$25.00.

"Second Class Postage Paid at Los Angeles, California".

VIRŠELIAI / COVERS

SOLIST SLAVA ZIEMELIS

Soloist Slava Ziemelis was born in Lithuania (Samogitia) to musically-talented parents. She demonstrated the same proclivity early in childhood and took up violin and piano before she was seven years of age.

While residing in Germany she joined the Lithuanian Song and Folk Dance Group and was able to travel extensively on tours. She moved again to Canada in 1949, this time to study music very seriously, concentrating on singing and piano. Her effort paid off when she was offered a full scholarship to study at the Toronto Music Conservatory. While pursuing the academic education she continued to take private lessons from such notables as I. Jessner and Dr. Ernesto Vince for voice technique. At the Conservatory she performed the following roles in the respective operas:

Ulrica in "Masked Ball" by Verdi
Azucena in "Il Trovatore" by Verdi
Miss Todd in "Old Maid and Thief" by Menott

Lola in "Cavalleria Rusticana"

In 1960, Ms. Ziemelis entered the Kiwanis Music Festival in the opera and concert class along with 1000 other contestants. She won first prize with a winning score of 90 points, and was awarded the Finley Memorial for best singer which gained her an invitation to perform in the final concert at Massey Hall.

Subsequently, she sang in CBC's opera productions of "Elektra" and "Othello" and in CBC's music program "Music in Miniature" with other famous Canadian soloists.

In 1961, Ms. Ziemelis was invited to perform Orlofsky's role in J. Struss' "Fledermauss" which took her to the major cities throughout Canada. She became associated with the star soloists of Canada—like Piercy, Arab, and Fisher.

Soon, she was signed up by the Canadian Opera Company for two roles: Serafina in "Night in Venice," Fricka in "Die Walkure." In the latter opera, Ms. Ziemelis was understudy for the internationally renowned soloist Maureen Foster and likewise was prepared to step in for Mignon Dunn as Azucena in "Il Trovatore."

The most recent opera in which Ms. Ziemelis was featured was Verdi's "La Traviata." She was lauded for her characterization of Floros Bevoix: The **Toronto Star** described her performance as "refreshing."

We expect a spiraling future upwards for Ms. Ziemelis for she is untiring, inexorably working to improve upon her innate talent.

BACK COVER

Slava Ziemelyte plays Prince Orlofsky in Strauss' opera "Fledermauss," 1961.

Slava Žiemelytė Strauso operetėje "Šikšnosparnis", 1961 m., Princo Orlovskio rolėje.

TURINYS / CONTENTS

LIETUVIŠKOJI DALIS

Psl.

Birželio nuotaikom, V. Kazokas	3
Solistė Slava Žiemelytė, rašo V. Z.	4-5
Lietuvių opera Chicagoje, Juozas Prunskis	6-8
Lietuvių photo archyvas	9
Venezueloje mirė inž. V. Venckus	9
"Tu taip arti ir taip toli," rašo D. M.	10-13
Elenos Kepelaitės skulptūros paroda, Paulius Jurkus	14-15
Vinco Kazoko poezija	16
Mūsų pastogės 30 m. sukakčiai	16
Clevelando lietuvių veikla fotografijose	22

ENGLISH SECTION

Soloist Slava Ziemelis	2
The Chronicles of the Catholic Church	17
Republican Party Woos Ethnic Groups	17
Books on Lithuania	17
Brezhnev Says	17
History of the Lithuanian Flag	18
American Citizens Returned	19
Lithuania in Philately (20) by A. Bernotas	20
Letters to the Editor	20
On the Lithuanian Wave Length by Vyt. Sirvydas	21
Lithuanian Diplomat Honored	21

ANGLIŲ - LIETUVIŲ K. ŽODYNAS

LIETUVIŲ - ANGLŲ K. ŽODYNAS

Kiekvienas po 30,000 žodžių ir posakių.
Irišta kietais viršeliais ir per 500 psl.
Vieno žodyno kaina \$10.

Iškilminga Kauno igulos prisaiška gegužės 12 dieną 1919 m. Lietuvos laikinajai konstitucijai.

Karių prisaiška 1919 m. gegužės 12 d. Rotašės aikštėje, Kaune

Armed forces of Kaunas pledges allegiance to the Constitution on May 12, 1919.

Birželio nuotaikom

Biržely viso laisvojo pasaulio lietuviai ir pabaltiečiai kasmet mini sovietinius trėmimus iš Pabaltijo kraštų..... Minime tas sau lygių neturinčių pabaltiečių deportacijas trejopa intencija: išreikšdami protestą prieš sovietinę agresiją ir prieš sulaužymą pačių elementariausių žmogaus teisių, apie kurias pilna burna šandie kalba visas pasaulis; minime išvežimus, pabrėždami savo solidarumą su visais tais deportacijų kankiniais, patys irgi jausdamiesi kaip jų likimo broliai ir savotiški tremtiniai, nes savo gimtines ir tėvynes apleidome ne tiek savanoriškai pasirinkdami benamio dalį, o greičiau aplinkybių verčiami ir bolševikinio siaubo genami; pagaliau minime tas deportacijas su aiškia misija — perspėti laisvąjį pasaulį, ką žada ir ką neša užimtiems kraštams sovietiškas komunizmas, kad būtų pasirengę ginti savo teises ir kad išsąmonintų, jog kas atsitiko su pabaltiečiais, rytoj gali tas pats atsitikti ir su kitais kraštais.

O visa tai buvo ir dabar tebedaroma sovietinio imperializmo vardan: palaužti ir galiausiai sunaikinti sąmoningas tautas pirmiausia įvedant terorą, kad palūžtų moralė ir pasipriešinimas, o vėliau laipsniškas išnaikinimas, ką mes žinome genocido vardu. Pabaltijos kraštuose, ir ypač Lietuvoje, mes šitai gerai žinome: nebuvo pasitenkinta vien tik tautoje pasireiškusių vadų ir įtakingų asmenų suėmimu ir jų sunaikinimu, bet dar kaip pavyzdį pravedant masiniu mastu gyventojų deportacijas, kaip įgąsdinimą ir moralinį palaužimą likusiems. Galbūt, kituose Pabaltijo kraštuose šitoks sovietų metodas pasiteisino, bet tik ne Lietuvoje. Vien tik Lietuvoje vyko plačiausias antibolševikinis pasipriešinimas ginklu partizaniniame kare. Vėliau ir iki šandie tasai pasipriešinimas vyko ir tebevyksta skirtingais būdais: protesto raštais prieš sovietinių valdininkų savivaliavimą, pagrindžio spaudos išplitimas, netgi atviros kritikos ir protestais atvirai remiantis sovietine konstitucija ir Sov. Sąjungos tarptautiniais įsipareigojimais, kaip Jungtinių Tautų Žmogaus Teisių Charta,

tiniais įsipareigojimais, kaip Jungtinių Tautų Žmogaus Teisių Charta, Helsinkio susitarimai ir t. t. Tai ženkliną du dalykus: pirma, lietuvių tautos pasipriešinimas arba rezistencija iki šiai dienai nėra palaužta ir, antra, laimėta proga, kad sovietiniai veiksmai šiuo metu nenuslepami nuo pasaulio akių. Tarptautinės komunikacijos priemonės prasiveržia pro geležinę uždangą, ir lietuvių rezistencija jau plačiai pasiekusi laisvojo pasaulio ausis. Tačiau svarbiausia, kad patys lietuviai ir šiuo metu nesibijo jokios rizkos: kasmet suimama ir net nuteisiama šimtai įtariamų, turinčių reikalų su pagrindžio spauda, tačiau toji spauda kaskart vis labiau plinta. Suimtieji teismuose atvirai priekaištuoja režimo valdininkams, kad jų suėmimas ir teisimas yra atviras aktas prieš krašte veikiančius įstatymus ir konstituciją, nekalbant jau apie Sov. Sąjungos tarptautinius įsipareigojimus.

Tai viena medalio pusė. Antroji — mūsų pačių įsipareigojimai. Visi esame pergyvenę aną baisųjį terorą sąryšyje su deportacijom. Visi esame moraliai įpareigoti skelbti kuo plačiau kitiems, kad tą terorą išgyventų bent vaizduotėje visi, kurie net neįsivaizduoja, kad taip gali būti. Pagaliau atnaujindami praeities žaizdas, jau tuo pačiu liekame įsipareigoję kovoti už tai, kad panašūs dalykai nei Lietuvoje, nei kitur pasauly nepasikartotų. Kas kenčia, tas nėra ir negali būti indiferentiškas kančiai, ir rūpinasi, kad toji kančia toliau neplistų. Tad ir išvežimų minėjimai nėra ir negali būti tik rauda dėl to, ką esame jau iškentėję, bet visu pirma įsipareigojimas ir moralinis postulatas siekti, kad tai kančiai kelias būtų užkirstas. Okupuotoje Lietuvoje lietuviai tą kančią gyvai jaučia. Ir kaip tik dėl to rezistencija prieš prievartą ne tik kad neatslūgus, bet vis didėjanti ir plintanti. Kitaip sakant, ne kas kita, o spaudimas ir kančia iššaukia ir gimdo herojus, kurie prisiima daugiausia kančios, kad kiti mažiau kentėtų. Štai dėl ko visa aktyvioji pasipriešinimo veikla nėra iš čia, bet ateina iš Lietuvos, iš prispaustųjų. Tas ir parodo skirtumą, ką daro jie, ir ką darome mes.

V. Kazokas, "Mūsų Pastogė"

SOLISTĖ SLAVA ŽIEMELYTĖ

Solistė Slava Žiemelytė-kontraltas, gimusi Lietuvoje-Žemaitijoje. Nuo pat vaikystės mėgo ir veržėsi į muziką, imdama smuiko ir pianino pamokas. Gyvendama Vokietijoje įsijungė į Lietuvos Tautinį Ansamblių, vadovaujamą St. Sodeikos ir G. Veličkos, su kuriuo apkelejo daugelį lietuviškų kolonijų Vokietijoje, visose trijose zonose. Atvykusi Kanadon 1949 metais tuojau pradėjo studijuoti muziką, pasirinkdama dainavimą ir pianiną. Pirmąsias dainavimo pamokas gavo pas žinomą Lietuvos operos solistę E. Kardelienę. Po poros metų persikėlė į Torontą ir Toronto Muzikos Konservatorijoj, gavusi pilną stipendiją, kas buvo labai retas atsitikimas,

Slava Žiemelytė G. Verdi opere „La Traviata“ Floros rolėje.

Slava Ziemelis in Verdi's opera „La Traviata“ as Flora.

toliau gilino savo muzikos studijas. Balso techniką studijavo pas M-me I. Jessner, buvusią Metropolitan operos solistę ir pas Dr. Ernesto Vinci.

1960 metais Kiwanis festivalyje, Toronte Eaton Auditorijoje, operos ir koncertinių dalykų klasėje, iš 2700 varžovų finaliniame konkerte buvo premijuotos tik dvi

Pirmutinis sol. S. Žiemelytės koncertas per solistės E. Kardelienės mokinių pasirodymą Montrealyje. Prie pianino muz. S. Gailevičius.

First appearance of S. Ziemelis as a soloist in Mrs. Kardelis' vocal class recital. At the piano is Mrs. Gailevicius.

daininikės. Viena iš jų buvo Slava Žiemelytė, laimėdama pirmąsias premijas. Toronto Daily Star labai teigiamai įvertino Slavos Žiemelytės pasirodymą, įdėdamas jos nuotrauką ir gražų aprašymą. Vėliau ji laimėjo Finlay Memorial geriausio dai-

navimo premiją. Pirmų vietų laimėtojai: instrumentalistai, chorai ir solistai Toronto Massey Hall davė koncertą. Į šį koncertą iš daininikų buvo pakviesta tik Slava Žiemelytė. Toronto dienraštis Star gražiai įvertino jos „plačios apimties, gražaus

Jono ir Elviros Žiemelių šeima. — Šeimos nariai iš kairės: Stasys, Olė, tėvai, Kazė, Bronius; sėdi žemai: Jadzė, Roza ir pati jauniausia — Slava.

S. Ziemelis' parents and siblings in Lithuania. From left, Stasys, Ole, her parents, Kazė, Bronius. Seated, Jadze, Roza and Slava, the youngest.

tembro, dinamišką, stiprų ir tuo pačiu lygų ir švelnų" jos kontraltą. Toronto konservatorijoje, operos klasėje dainavimo mokytojo Herman Geiger Torel priežiūroje atliko šias roles: Ulrica, operoje "Masked Ball," Miss Todd—"Old Maid and Thief"; Lola—"Cavalleria Rusticana"; Azucena—"Il Trovatore" ir kt.

Dainavo CBC televizijos operos pastatymuose "Elektra" ir "Othello." Taip pat dainavo toje pat TV klasikinės muzikos programoje "Music in Miniature" su žymiaisiais Kanados solistais: Stratas, Quilico, Braun ir kt.

1961 metais solistė buvo pakviesta dainuoti princo Orlofskio rolę J. Strausso operetėje "Šikšnosparnis." Su šia operete yra gastroliavusi ir kituose Kanados miestuose. Šio pastatymo sąstata dainavo ir gerai žinomi Kanados solistai, kaip Piercy, Arab, Fisher.

Vėliau, solistė pasirašė sutartį su Kanados opera Serafinos rolei "Night in Venice." Wagnerio operoj Frickos rolei "Die Walkure" Slava Žiemelytė buvo paruošta, reikalui esant pavaduoti pasaulinio garso daininikę Maureen Foster, taip pat paruošė Acucenos rolei "Il Trovatore" operoje, kurią dainuodavo Metropolitan operos solistė Mignon Dunn.

Vėliausiai dainuota opera yra Verdi "La Traviata," kurioje Slava Žiemelytė atliko Floros Bervoix vaidmenį, apie kurios atlikimą Kanados laikraščiai taip pat gerai atsiliepė, kad jos talentas įnešė į šios operos pastatymą daug šviežumo.

Slava Žiemelytė Kanados operos pastatyme Strausso operoje "Naktis Venecijoje" Serafinos vaidmenį.

Slava Žiemelis as Serafina in the Canadian Opera Company's production of "Night in Venice."

Bramso kūrinius kontra-altui atlieka solistė Slava Žiemelytė; akomponuoja J. Govedas.

Solistė Slava Žiemelytė niekad nesustojo, nors ir užbaigusi konservatoriją, lavinti savo balsą, nes, kaip ji pati sako "tobulybei niekad nėra galo." Dainininkas niekad negali sustoti dirbęs ir jo studijos niekad nėra užbaigtos. Slava Žiemelytė yra dainavusi įvairiuose koncertuose, operose, minėjimuose, balių programuose ir šiaip šventėse. Solistė niekad nėra atsisakiusi talkinti lietuviams, nors dėl laiko stokos nevisada gali būti lietuvių tarpe, bet širdimi yra visada su savo tautiečiais.

Slava Žiemelis sings Brahms's compositions, accompanied by J. Govedas.

Visa Žiemelių šeima yra labai muzikali, nes tėvas Jonas Žiemelis turėjo labai gražų balsą ir iš klausos buvo gerai išmokęs groti akordeonu. Visi Slavos broliukai ir sesutės irgi buvo balsingi ir muzikalūs, nors susidėjus gyvenimo aplinkybėmis nei vienas neiškilo į muzikinę sritį. Slavos reikalo gražumo ir tembro balsas, padėjo jai išskirti ir kanadiečių muzikiniame pasauly.

—V. I.

P. SAVICKAS PADĖJO JUODVALKIAMS

III. Senatorius Frank Savickas ir Illinois valstybės senatoriai praeitą metų 1978 balandžio m. vieningai nubalsavo priimti rezoliuciją mėginti padėti Čikagiečiam, Laurynai ir Jonui Juodvalkiams grįžti atgal į Ameriką. Rezoliucija buvo įteikta Ses. Birutei Juodvalkytei. Po vieno metų rezoliucijos pravedimo Jonui ir Laurynai Juodvalkiams asmeniškai buvo įteikta Illinois rezoliucija. Illinois valstybės nariai pareikalavo, kad Amerikos prezidentas Jimmy Carter, Amerikos Valstybės Departamentas, Amerikos kongresas spaustų Sovietų vadus leisti Jonui Juodvalkiui ir Laurynai Vaičekauskienei ir jų šeimom grįžti atgal į Ameriką.

Rezoliucija iškelia tokius punktus: kad 1930 m. vaikučiai Jonas ir Lauryna Juodvalkiai su motina išvažiavo aplankyti Lietuvos ir kad daugiau kaip 35 metai prašosi grįžti į Ameriką, bet pakartotinai jų prašymas atmestas, nors jie užregistruoti kaip Amerikos piliečiai Amerikos ambasadoje Maskvoje; kad jau arti 50 metų, kai jie atskirti nuo savo brolių ir seserų, būtent seselės Birutės Juodvalkytės Chicagoje, Huberto Juodvalkio, Fairbanks, Alaska; Edvardo Juodvalkio, Sarasota, Florida; Liuciles Juodvalkytės Ferrante, Brockton, Mass. Visi gimę Chicagoje ir garbingai tarnavo Amerikos kariuomenėje II-ame pasauliniame kare.

Edvardas Šumanas

NAUJIENA MUZIKAMS IR DAINŲ MĖGĖJAMS!

Naujos gaidos, naujos dainos!

Muzikė Giedra Gudauskienė paruošė ir išleido šias dainų gaidas:

I. *Metų laikai*, populiarių dainų ciklas:

1. Vasara—valsas
2. Ruduo—tango
3. Žiema—baladė
4. Pavasaris—cha, cha!

Žodžiai poeto Prano Lemberto.

Kūrinys išleistas poeto 10 m. mirties sukakties proga.

II. *Viešpaties pasaulis* (The World of God). Žodžiai poeto Bernardo Brazdžio.

III. *Norėčiau skristi*, naujos dainos mažiems ir jauniems. Rinkinyje yra sudėta 18 dainų, skirtų įvairių švenčių progoms.

IV. 4 dainos, su piano akompanimentu.

Giedra Gudauskas, *Variations for Piano on Lithuanian Folk Theme*. Highland Music Company. Kaina \$3.00

Gaidos gaunamos pas muzikę Giedrą Gudauskienę,

1030 S. Gretna Green Way,
Los Angeles, CA 90049 arba
"Lietuvių Dienų" knygyne.

Lietuvių Opera Chicagoje

Nuo Pacifiko ir nuo Atlanto, net ir iš Kanados buvo suvažiavusių lietuvių į balandžio 21, 22 ir 28 Chicagoje, Marijos aukštesniojoje mokykloje, statomą Donizetti operą "Lucia di Lammermoor." Jos libretą yra sukūręs S. Cammarano pagal Walter Scotto romaną "Sužieduotinė iš Lammermoor," vaizduojanti Skotijos gyvenimą XVII šimtmečio antrojo pusėje. Į lietuvių kalbą išvertė poetas St. Santvira.

Opera turtinga skambiomis arijomis, patraukliais duetais, trio, seksetu. Publiką iškarto pagauna veiksmų įžangoje melodingos overtiūros. Jau daug pasako faktas, kad pirmą kartą pastatyta 1935 m. Neapolyje, ši opera nenuėina nuo pasaulio didžiųjų teatrų scenos, o net pirmaujanti amerikiečių Metropolitan opera, pradėdama savo gyvavimą pastatė Faustą, o paskui—šią operą.

Jau vos sceną atidarius, publiką žavėjo turtingos dekoracijos, atgabentos iš New Yorko. Buvo ir autentiški anų laikų kostiumai, taip pat skolinti iš New Yorko. Puliką iš karto nuteikė skambus simfoninis orkestras sudarytas iš 40 profesionalų Chicagos muzikų. Tai brangiai kainuojantis dalykas, tačiau operos vadovas V. Radžius džiaugiasi, kad šiemet mecenatai sumokėjo visas orkestro išlaidas. Žmonės teatro pasiilgę ir savą operą brangina.

Savo turiniu—opera tragiška; įsimylėjusi Liucija priversta ištekti už nemylimo. Gilios įtampos paveikta, išprotėja, nužudo savo vyrą, o jos mylimasis, patyręs apie šią tragediją, durklu atėmęs sau gyvybę sukniuba ant jos lavono. Taigi operoje yra daug romantinės ir tragiškosios įtampos, kurią mūsų parinkti solistai—aktoriai įstengė išpūdingai perteikti.

Visiems buvo džiugu, kad operos choras—pradžioje pasirodęs tik vyrų balsais, paskui mišrus—buvo stiprus, aukštame lygyje ir tikrai patrauklus, susilaukęs gausių publikos plojimų. Buvo aiškiai jaučia-

mas balsų pajėgumas ir nuoširdus pasiruošimas.

Ypatingų laimėjimų susilaukė šios operos primadona Gina Čapauskienė, atvykusi iš Montrealio. Tai nuostabiai stiprus talentas su geru balso išlaviniu. Ši opera jai ypatingai dėkinga, nes galėjo pasireikšti su reto turtingumo aukštaisiais koloraturino soprano niuansais. Pulika jai suteikė entuziastiškas ovacijas. Neveltui ją visur kviečia koncertuoti didesniose lietuviškose kolonijose, net ir Australijoje. Tai La Scalos tipo solistė.

Jai geras partneris buvo lenkas solistas Stefan Wicik, išmokęs lietuviškai sutapęs su lietuviška opera, nuoširdus vaidyboje ir siprus Edgardo vaidmenyje. Gausų publikos plojimu susilaukęs ir bosas solistas Jo-

Operos pradžia: I-jo v. I scena: Lammermoor škotų pilies sargybiniai — vyrų choras.

In the opening scene, Act I, Scene I, Scottish guards stand before Lammermoor Castle—performed by the men's chorus.

Pirmoji Donizetti operos "Liucijos" orkestrinė repeticija — muzikinis pasiruošimas sceninei repeticijai: solistai ir choras; prie pulsto Alvydas Vasaitis.

Alvydas Vasaitis is standing at the podium during the first full-orchestra rehearsal with soloists and chorus of Donizetti's "Liucija."

—All Chicago opera pictures are by Jonas Kupzys

nas Vaznelis pilies kapeliono vaidmeny, švytys reikiama rimtimi, balso švarumu ir skambumu. Solistas Algirdas Brazis, Liucijos brolio Enrico vaidmeny, sėkmingai tęsė toliau Metropolitan operoje įgytą sklandaus dainavimo tradiciją. Liucijos sutuoktinio vaidmeny solistas Antanas Pavasaris buvo reikiamoj aukštumoj, turėdamas geras jo išeitų Stuttgarto ir Caracas konservatorijų savybes.

Čikagiečiai džiaugiasi ir turėdami mezo soprana Romą Mastienę, sėkmingą nuolatinę lietuviškųjų operų solistę. Ir tenoras Julius Savrimas ryškiai ikūnijo sargybinių viršininko personažą.

Šalia šių sėkmingų solistų ir pajėgaus operos choro, tenka pasigerėti jaunu, talentingu lietuviškosios operos dirigentu muz. Alvydu Vasaičiu, kuris jau kelintoje operoje iškyla su aukštu pajėgumu paruošti operos chorą ir įjungti solistus bei orkestrą į darnų muzikinį vienetą, sukeliantį gilų pasigėrėjimą.

Režisūroje jam šiuo kartu talkino Nicolas Di Virgilio, pats buvęs Metropoli-

Dviejų lordų scena iš II v. II-sios scenos — Arturo, pramatytasis Liucijai vyras - Antanas Pavasaris, ir Enrico, Liucijos brolis - Algirdas Brazis — aptaria vedybų reikalus.

From the two lord's scene, Act II, Scene II, Antanas Pavasaris, playing Arturo, the future husband of Liucija, and Algirdas Brazis, playing Enrico, Liucija's brother, discuss wedding plans.

Vedybų sutarties pasirašymo scena: Liucijos brolis Enrico — Algirdas Brazis, Liucija — Gina Čapkauskienė, Arturo — Antanas Pavasaris, kapelionas — Jonas Vaznelis, laikas vedybininkų parašus, ir aplink— dvariškiai - choras.

From the contract signing scene: Algirdas Brazis, in the role of Enrico, Liucija's brother; Gina Čapkauskas, playing Liucija; Antanas Pavasaris, playing Arturo, stand with Jonas Vaznelis, the chaplain who holds the marriage contract of the couple, witnessed by the wedding participants— the chorus.

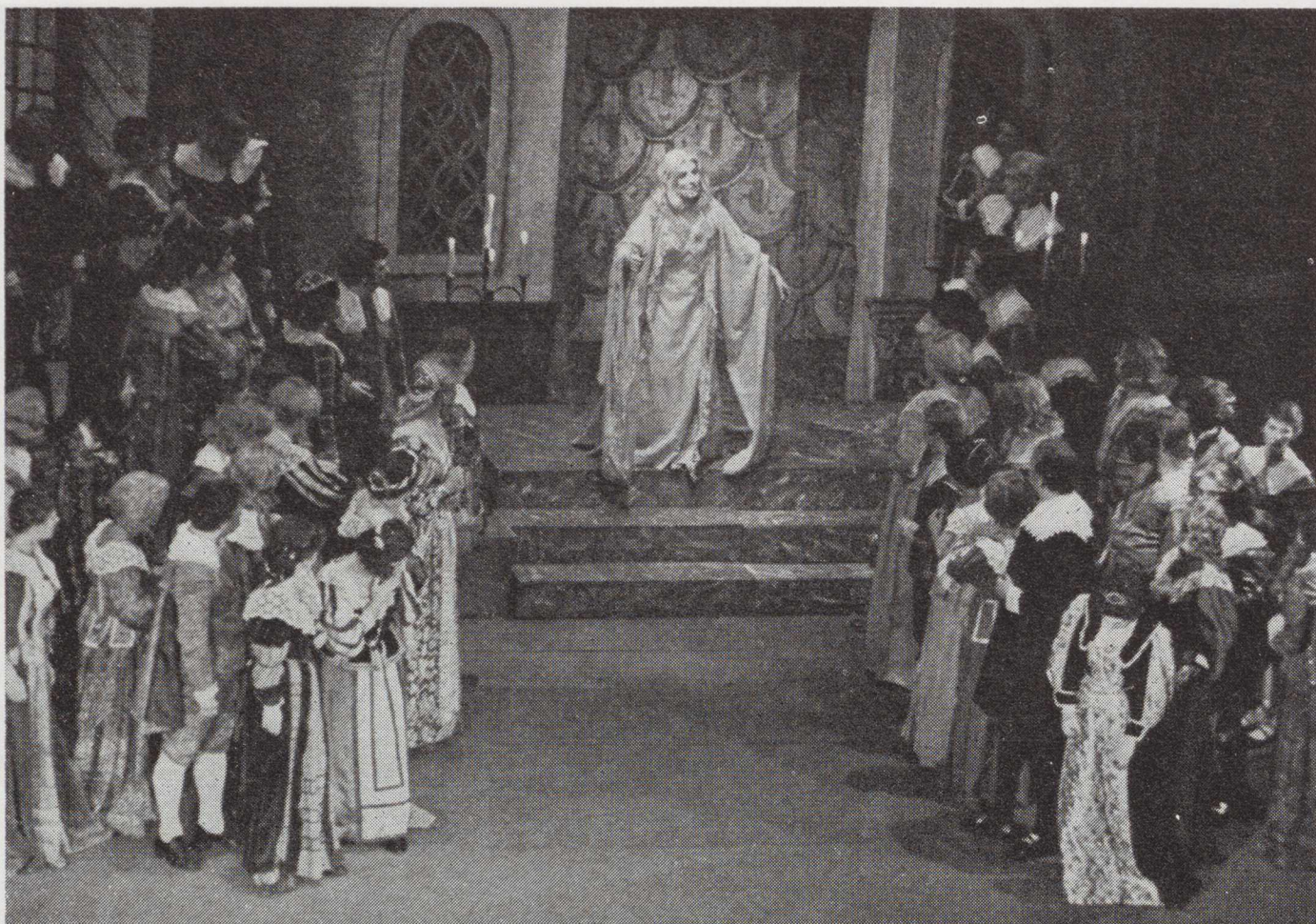
tan ir kitų operų solistas, o dabar balso profesorius Illinois universitete Urbanoje. Paklaustas apie jo išpūdį dirbant su lietuviška opera, jis džiaugėsi, kad tai didingas vienetas, kokio jam neteko sutikti tarp kitų etninių grupių, labai mieli ir talentingi žmonės, be kurių nebūtų galima pasiekti tokių laimėjimų. Džiugu buvo girdėti, kad operos klausiusi korėjietė dr. Chop taip pat reiškė didelį pasigėrėjimą.

Visas šis laimėjimas išneštas ant savų pečių operos choro, turinčio apie 60 stipriabalsių dainininkų, vadovaujant jo valdybai: pirm. V. Radžiui, vice pirm. V. Momkui ir J. Vidžiūnui, sekr. R. Graužinytei, išd. A. Putriui, vald. narei G. Mačiulytei.

Be suminėtujų jiems dar talkino: scenos tvarkyme K. Oželis, chormeisteriai A. Gečas ir E. Sakadolskienė, scenos vadovas J. Paronisį apšvietimą tvarkė K. Cijūnėlis, padedamas R. Račiūno. Pastatymui ruošiantis akompaniatorius buvo A. Kaminskas, režisieriaus padėjėja D. Busko.

Visų jungtiniu darbu buvo pasiekta vertingų meno laimėjimų. Lietuviškoji opera susilaukė pelnyto žiūrovų entuziazmo.

—Juozas Prunskis

Svarbiausias "Liučijos" operos veiksmas: III-jo veiksmo I-ma scena — pamišimo scenos pradžia: Liučijos, nudūrusios savo vyrą, atėjimas, jos arijos pradžia — Gina Čapkauskienė.

The most important scene in the opera "Liucija" Scene I, Act II, depicts Gina Čapkauskas as Liucija, entering stage, beginning the arias after stabbing her husband.

Visi operos menininkai priima sustojusios publikos plojimus — Julius Savrimas, Roma Mastienė, Stefan Wicik, rež. N. DiVirgilio, dirigentas Alvydas Vasaitis, Gina Čapkauskienė, Algirdas Brazis, Jonas Vaznelis, Antanas Pavasaris, chormeisteriai — Emilija Sakadolskienė ir Alfonsas Gečas ir scenos vadovas Kazys Oželis.

Visos nuotraukos Jono Kuprio

After curtain, the "Liucija" opera performers receive a standing ovation. From left, they are Julius Savrimas, Roma Mastas, Stefan Wicik, producer N. Di Virgilio, conductor Alvydas Vasaitis, Gina Čapkauskas, Algirdas Brazis, Jonas Vaznelis, Antanas Pavasaris, choir-master Emilija Sakadolskis, Alfonsas Gecas and stage director Kazys Ozelis.

Liucija — Gina Čapkauskienė, su durklu rankoje, klieči, visur matydamą savo mylimąjį Edgardo.

Gina Capkauskas, 'Liucija,' still holding the knife, hallucinates that her beloved "Edgardo" is everywhere.

Garsiojo "Liucijos" operos seksteto scena: iš kairės — Antanas Pavasaris, Algirdas Brazis, Stefan Wicik, Jonas Vaznelis, Gina Čapkauskienė, už jos Roma Mastienė, ir operos choras.

The famous denouement scene from 'Liucija' frams, from left, Antanas Pavasaris, Algirdas Brazis, Stefan Wicik, Jonas Vaznelis, Gina Capkauskas. Behind her is Roma Mastas and chorus.

LIETUVIŲ FOTO ARCHYVAS

pagamino naują dokumentinį filmą "Kompozitorius Vladas Jakubėnas". Filme prof. Vytautas Marijošius veda pokalbį su kompozitorium apie jo gyvenimą ir kūrybą. Įgrotos štraukos iš Jakubėno trijų simfonijų, "Miško įventės" ir kitų kūrinių. Solistė Dana Stancaitytė, akomponuojant muzikai Alvydui

Vasaičiui, dainuoja Jakubėno "Plaukia antelė"; šokėja Vida Galėnaitė pašoka "Velniuko" šokį.

Ši 30 minučių ilgumo spalvotą, garsinį filmą susuko Algimantas Kezys, redagavo Marytė Smilgaitė. Pirmą kartą filmas parodytas gegužės 23 d. Lietuvių Foto Archyvo metiniame susirinkime Jaunimo Centre, Chicagoj.

VENECUELOJE MIRĖ INŽ. V. VENCKUS

1979 m. balandžio 25 d. Maracay mieste, Venecueloje, širdies smūgio ištiktas, su šiuo pasauliu atsiskyrė inž. Vladas Venckus, Venecuelos LB centro valdybos pirmininkas, kuris nuo atvykimo Venecuelon aktyviai reiškėsi lietuviškoje veikloje. Kaip Venecuelos lietuvių atstovas dalyvavo lietuvių kongresuose Argentinoje, Brazilijoje, Washingtono. Buvo Vliko atstovas Venecuelai. Mecenatas Lietuvos prezidentų vardo literatūros premijai skirti. Suorganizavo ir išleido pirmą numerį Venecuelos žurnalo "Tėvų Kelias". Buvo "Vilties" draugijos šimtininkas, Lietuvių Fondo narys, Maracay mieste lituanistinės mokyklos steigėjas. Jo trys broliai partizanai krito už Lietuvos laisvę Lietuvos miškuose.

Inž. Vl. Venckus buvo gimęs 1907 m. gruodžio 20 d. Liepojuje, Latvijoje. Ten baigė pradinę ir vidurinę mokyklą ir VDU Kaune studijavo matematiką, gamtos ir technikos fakultete. Priklausė studentų korporacijai "Samogitia", buvo Šaulių Sąjungos narys, skautas. Už lietuvišką veiklą kalintas bolševikų kalėjime pirmos okupacijos metu. Venecueloje dirbo įvairiose įmonėse.

Palaidotas Maracay mieste, Venecueloje, kur išgyveno virš 30 metų.

Su jo mirtimi Venecuelos lietuviai neteko aktyvaus darbuotojo, o viso pasaulio lietuviai didelio patrioto, tauraus lietuvių, įvairių premijų mecenato. Jo gražių darbų prisiminimas ilgai liks lietuvių širdyse. Užtarnautas poilsis tesuteikia jo šeimai ir artimiesiems širdies suraminimą ir jo sielai Viešpats teduoda amžiną ramybę. (Iš Aleksandros Vaisiūnienės laiško).

"TU TAIP ARTI IR TAIP TOLI"

Žiūrovo išpūdžiai iš Los Angeles jaunimo muzikinio pastatymo "Viva Europa"

Los Angeles Jaunimo Sąjunga (kurios valdybą sudaro: pirmininkė Asta Grakauskaitė ir nariai: Ilona Bužėnaitė, Vytenis Vilkas, Tomas Stančikas, Vytas Bandžiulis, Daina Gudauskaitė, Julius Žukas, Elytė Bandžiulytė, Rimas Paškauskas ir Kęstas Ulkukis) š. m. gegužės 5 ir 6 dienomis šv. Kazimiero parapijos salėje suruošė "Viva Europa" šokių ir dainų pyne, vaizduojančią (sapne) dviejų jaunų turistų kelionę per Europą, Jaunimo kongreso metu, kuris įvyks ateinančią vasarą Vokietijoje.

"Turistas" užmigo scenoje, pasirėmęs ant stalo ir "iškeliavo" į Europą. Apleidę Los Angeles miestą, jie "aplankė" Angliją, Prancūziją, Italiją, Austriją, Šveicariją, Vokietiją, net Berlyną, ir "neatsibudę" sugrįžo atgal į Los Angeles, savo draugams papasakoti apie nuostabų sapną.

Malonu ir linksma buvo stebėti virš poros valandų trukusį muzikinį montažą, kurio atskirus epizodus vienan gabalan surišo šio pastatymo režisierė Danutė Barauskaitė.

Jaunystė, kaip meilė, kalnus nuverčia ir žiedus išaugina ant sniegyno. Ir mūsų jaunieji programos dalyviai idėjo neapskaičiuojamą energijos, laiko, kantrybės, talento ir įtempto nervo kiekį, kurio, jei būtų galima paversti šilumine energija, gal užtektų apšildyti visos Kalifornijos maudymosi baseinams.

Žiūrovams buvo suteiktas didelis džiaugsmas pasigėrėti jaunųjų entuziazmu, srautu išsiliejusiais žodžio, dainos, šokio ir muzikos gabumais. Pasijuokti iki veido susiraukšlėjimo, ploti iki delnų skausmo ir šaukti iki užkimimo. Kaip nesidžiaugsi? Jie gi mūsų kultūrinio gyvenimo tęstinumas, mūsų būsimieji dainininkai, aktoriai, pianistai, gitaristai ir akordeonistai, šokėjai ir choristai.

Daugiau nei porą valandų pralėkė pro akis, lyg traukinys. Plojimų triukšme pradingo ir paskutinis to traukinio vagonas. Žiūrovai vieni kitiems linkčiojo galvomis, džiaugėsi, kad buvo gražu, kad širdis nors trumpam atsiga-vo nuo rūpesčių, kad akis rūbų spalvingumą

VIRŠUJ —

"LEISKIT Į TĖVYNĘ" — atlieka, iš kairės: R. Zelenytė, D. Augutė, R. Paškevičiūtė, R. Paškauskas, E. Bandžiulytė, A. Lemberkaitė, V. Vilkas, J. Raulinaitytė, D. Sakalauskaitė, D. Petronis, R. Stančikaitė, J. Bužėnas, D. Petronytė, R. Mickus, R. Bureikaitė, I. Bužėnaitė, V. Polikaitytė, A. Mičiulytė, T. Dabšys.

Above: Los Angeles Youth Association present a song dedicated to all captive nations:

APAČIOJE —

"CAN - CAN" — atlieka, iš kairės: R. Zelenytė, R. Bureikaitė, D. Petronytė, R. Stančikaitė, I. Bužėnaitė, D. Augutė, R. Paškevičiūtė, A. Mičiulytė, D. Sakalauskaitė, A. Lemberkaitė.

"Let Us Go Home," in their May 5 and 6

Below: Same group dances the "Can-Can." performance.

Vita Polikaitytė ir Rita Paškevičiūtė: "Duetto de dul gotti". (Rossini).

R. Stančikaitė, S. Matas, D. Petronytė: "Štai Amore! Saulius Matas and the ensemble sing "Stai Amore,"

Algis Stančikas, Onutė Šepikaitė dainuoja "Tu man prie širdies".

ir užburiančia šypsena, spindinčias nu suprakaitavusių veidų, nunešė širdin pasidžiaugti, ir ji buvo vaikiškai patenkinta. Nustebinti buvo žiūrovai, nemažiau, turbūt, buvo nustebę ir patys programos dalyviai. Nedaugelis iš jų turi sceninio patyrimo. Nedaugelis prieš pradėdami repeticijas žinojo, kiek reikia atiduoti savęs, kad pasiektų bent dalį to, kas buvo užmanyta. Prieš išeinant į sceną kiekvienam bepradedančiam beimė sukausto kiekvieną raumenį, drebina rankas ir kojas, apakina plieskiančių prožektorių šviesos, ausis užglu-

šina trenkianti iš magnetofonų tranki muzika. O virš visko dar žniai, kad tave stebi žiūrovo viską matančios akys, tikrindamos kiekvieną siūlę, kiekvieną kūno judesį, rankos mostą, kad yra pavojus numirti iš baimės arba gauti širdies smūgį, tada imi melstis stovėdamas už paskutinės užuolaidos. Prašai Dievo, kad kas nors baisaus įvyktų, kad nulūžtų koja ar sudrebėtų žemė, ir visi išsigandę išbėgiotų kas sau, ir nereiktų eiti scenon. Visokių minčių tada ateina.... Deja. Niekas neįvyksta, ir nepasijunti, kaip atsiduri scenoje. Pamaži pra-

ROMOJE: "Štai Amore", — atlieka Saulius Matas ir ansamblis. Iš kairės: T. Stančikas, Ilona Bužėnaitė, D. Petronis, R. Stančikaitė, R. Bureikaitė, G. Grušas, D. Petronytė, Linas Polikaitis, R. Zelenytė, S. Stančikas.

Apačioj — Instrumentalistai: Raimundas Mickus, Rimas Polikaitis, Jūratė Raulinaitytė. Raymond Mickus and Jurate Raulinaitis play a violin and cello duet by Beethoven, and

IŠ VIRŠAUS Į APAČIĄ — Vita Polikaitytė — PARYŽIUJE. Saulius Matas ir Daina Gudauskaitė — Muenchene "Kabaret". DU "TURISTAI" — Gintaras Grušas ir Linas Polikaitis. Vytenis Vilkas ir Rimas Polikaitis — PARYŽIUJE. Strauss' "On the Blue Danube," representing their excursion to Vienna, Austria.

dingsta kinkų virpėjimas, paspuodėjusi širdis ima ramiau plakti. Rankoje pajunti šilimą mikrofono, to vienintelio draugo, nuo kurio šiuo momentu priklauso tavo "būti ar nebūti". Salėje nustoja net kvėpavę. Scenoje išsilieja gražus Vitos Polikaitytės sopranas. Švelnus, kaip pavasario vėjelis, lyriškas, šiltas jaunas balsas, susiprintas meistriškai valdomo mikrofono, glosto širdi su daina "Būkite kaip namie" ir Rasos Zelenytės šokis "Arbatėlė tik dviem". Esame Londone.

Salė prapliumpa plojimais, nuoširdžiu susižavėjimo šauksmu. Scena užkariavo salės dėmesį. Bet nėra laiko ilgai džiaugtis Vitos ir Rasos pasisekimu. Vėl naujas miestas, nauji išpūdžiai, nauji šokėjai ir dainininkai. Kita valstybė, kitas apsirengimas, kitokia daina ir muzika. Skaidrės blykčioja abiejuose scenos šonuose, ant sienų parodydamos praplaukiančias gondolas Venecijos kanalais ar pūškuojantį garlaivį Reino upe pro garsiosios Lorelei uolą, arba Šveicarijos kalnuose, kur aukštybėse edelveisai, balti kaip sniegas ir nepasiekiami, kaip dangus, ir mergaičių žavūs balsai su Raimundo Mickaus smuiku ir Rimo Polikaičio akordeonu, nostalgiskai glosto klausytojų ausis populiaria daina "Edelweiss, Edelweiss".

Ir štai, nė nepajutome, kaip atvykome Paryžių, tan visų menininkų numylėtan, madų, naktinių klubų ir visokių linksmybių miestą. Montmartre chat noir (Juodo katino kavinė) ir Chez monsieur de loup (Pas poną Vilką) vėl mus linksmo Vita Polikaitytė su "Aš myliu Paryžių" Nors ši daina daug kam žinoma, daugelio dainuota ir kiekvieno kitaip interpretuota, labai įdomiai ir su aistringa meile Paryžiui Vitos atlikta. Saulius Matas, sau akomponuodamas gitara, padainavo solo "Louise". Saulius — įvairių talentų vyras: aktorius (laimėjęs geriausio aktoriaus premiją

IV Teatro Festivalyje Toronte), gitaristas, ir kaip dainininkas malonus klausyti. Jo perduodamos dainos balių ir pramogų metu sulaukia užtarnauto pasisekimo. Būtų gaila, jeigu talentas išsibarstytų po įvairias pramoginio meno šakas.

"Apache" šokėjai — Vytas Bandžiulis ir Angelė Mičiulytė, — įmantriai improvizavo tango. Ypač Angelė Mičiulytė parodė didelės disciplinos ir gero pasiruošimo šiam šokiui. O "Gaitė Parisienne" Can-can parodė šokėjų grakščias kojas, lanksčius liemenis, perdavė visą jaunystės karštį su paryžietišku "charm". Can-can šokiui pritaikintas rūbas suteikė Paryžiaus mažosios scenos išpūdžio.

Per visą kelionę po Europą turistus vaizdavo Linas Polikaitis ir Gintaras Grušas. Šie du jaunuoliai, nekreipdami dėmesio į mažus nepasisekimus, drąsiai peržygiavo visą Europą, kai kur suklupdami ant lietuviško žodžio, bet nepametę drąsos lipti per kalnus ir plaukti per upes. Jų įnašas į visą "kelionę" buvo juokingas ir gerai derinosi prie visų linksmybių ir nuotykių.

Atvykus į Romą, Rita Paškveičiūtė maloniai nustebino savo solo "Nebelauki kito ryto, nes jis gal niekad neišauš". Rita — malonaus balso, sceniskai žavi, žaisminga, gražiai apvaldytu judesiu pridėjo dar vieną žiedą į visos pynės splvingumą. Romoje girdėjome "Tarantellą", atliekamą viso kolektyvo; Sauliaus Mato "Štai Amore", kurią jis atliko tikrai pasigėrėtinai. Vita Polikaitytė vėl grįžo scenon su Offenbacho "Barcarolle", kuri skaidrėm slenkant Reino upe, labai derinosi su "O naktų dievina"....

Ir po to jau keliavome į Austrijos sostinę — Vieną, kur Schoenbrunn rūmų koncertų salėje išgirdome dviejų instrumentalistų, jau beveik profesionalų, Ludwig von Beethoveno smuiko ir violančelės "Duetas Nr. 1 G Ma-

yor" pirmą dalį. Žavingai atliko smuiku Raimundas Mickus ir violančele — Jūratė Raulinaitytė. Šalia to jie dar pagrojo Strausso "Ant melsvo Dunojaus bangų".

Pagaliją — Berlynas. "Turistai" pagal geografiją žinojo, kad nuo Berlyno ne taip toli ir tėvų žemė — Lietuva. Bet kaip jį patekti, kaip nors iš tolo pamatyti-pajusti? "Ji taip arti ir taip toli" su skausmu širdyje taria jie, ir spontaniškai prasiveržia visos programos dalyvių daina "Leiskit į tėvynę, leiskit pas savus..." Žiūrovai, sugraudinti tokiu patriotiniu jaunimo prasiveržimu, šluostėsi drėkstančias akis. Ir ne vienas mintyse sau kartojo: tu taip arti ir taip toli. Juk tikrai, kiek gi ten nuo to Berlyno — pėsčias pareitum, — taria šalia sėdėjusi vyresnio amžiaus ponija. O scenoje suplasnojo trispalvė. Graudus ir iškilmingas momentas. Ne vienas pagalvoja: nežūsime, jeigu dar turime tokio susipratusio jaunimo.

Vokietijoje — vėl staigmena: visus maloniai nustebino Daina Gudauskaitė, pavaizduodama Marleną Dietrich su daina "Lili Marlene". Šiai dainai labai tiko jos balsas ir apranga. Visas muzikinis šios dainos atlikimas buvo be priekaišto. Su Saulium Matu jie padainavo duetą "Kabaret", akomponuojant Rimui Polikaičiui. (Ir ką jie būtų darę be Rimo? — klausė savęs. Jo gabumai muzikai ir instrumentams yra tiesiog neįtikėtini. Bravo Rimas! visi didžiuojamės tavim!

Šioje vietoje negalima nepaminėti trio, kuris atliko "Du liegst mir an Herzen", — tai Algis Stančikas, Vytenis Vilkas ir Onutė Šepikaitė. Pastaroji ypač stipri vaidybiškai. Visas trio buvo labai vykusiai surežisuotas.

Daug jaunų širdžių plakė scenoje, "bekeiliaujant" po įvairius kraštus. Daug lūpų šypsojosi žiūrovams. Visi sėdėjome užburti dainų ir šokių spalvingumo, apakinti išpūdžio,

Rasa Zelenytė — šokių choreografė.
Rasa Zelenis, dance choreographer.

"TANGO" — Vytas Bandžiulis ir Angelė Mičiulytė.
Lithuanian artists appear throughout Europe.

"C'est Magnifique" dainuoja Daina Gudauskaitė. Prie stalo V. Vilkas.

užtrenkti gal kiek per garsiai perduodamos magnetofono muzikos, nuo per daug skaidrių abiejose scenos pusėse. Žiūrovas teturi tik dvi akis, ir sunku sugauti keturis dalykus tuo pačiu metu: ant scenos, ant salės grindų ir ant dviejų sienų. O matyti ir girdėti norėjosi viską. Nepraleidžiant nieko. Skaidrės gaėjo būti suderintos su scenoje vaizduojamo miesto apraiškomis, būtų žymiai maloniau ir ausiai ir akiai. Ne visi pasirodymai tiko į šią muzikinę pykę. Kai kurie gal gerai būtų pritikę skautiško laužo programai. Daug "gal" galėtume prirašyti, nes tobulybė nežino ribos.

Bet, neskaitant įmaišytų kelių amerikietišku "slapstik" atspalvio numerių, visa pynė pynėsi pasigėrėtinai puikiai.

Danutės Barauskaitės debiutas režisūroje suvedant visą ilgą programą į vieną nenu-trūkstančią grandinę, parodė jos sugebėjimą vadovauti. Režisierė galėjo daugiau dėmesio skirti eigos ir pasirodymo disciplinai, vietomis buvo per palaida, vietomis perforsuota, pertriukšminga. Nors kiekvienas reiškėsi dainoje ar šokyje individualiai, savaip interpretuodamas, bet režisieriaus pagelbstinti ranka yra visada naudinga, nes jis visą vaizdą mato iš žiūrovo kėdės. Šių dienų, ir visų laikų, jauni žmonės visada mėgo ir mėgsta triukšmingumą. Bet ne viskas menas, kas triukšminga ir spalvinga. Publikos reakcija, prisitaikanti bendrai nuotakai, buvo irgi trukšminga. Šeštadienio vakare buvo daug jaunimo, kurio entuziazmas liejosi per kraštus. Senimui, atrodo, užsikrėsti bendra nuotaka padėjo porą valandų prieš programą atdaras baras su "minkštais ir kietais" pasivaššinimais....

Sekmadienio popiečio auditorija priėmė

Scena iš "Can - Can" — atlieka Audra Lemberkaitė ir Ilona Bužėnaitė.

viską daug santūriau. Susižavėjusi sekė kiekvieną judesį, stengėsi išgirsti kiekvieną ištartą ir garsų nenustelbtą žodį, dainą ar instrumentą. Plojo su entuziazmu, su pasididžiavimu, su dėkingumu. Plojo ir džiaugėsi visais, kurie kuo nors prisidėjo prie šio "sap-

A scene from "Can-Can". Pictured are Audra Lemberkaitė and Ilona Buzenas.

no" realizavimo scenoj: daininkams ir šokėjams, solistams ir instrumentalistams, režisieri Danutei Barauskaitei, šokių choreografei Rasai Zelenytei, scenos ir apšvietimo technikams: S. Stančikui, J. Žukui, D. Sakalauskai, A. Balčiui, M. Stropui, magnetofono operatoriui D. Steikūnui, skaidrių rodymo teknikui Vincui Štokui, visam ansamblui ir Jaunimo Sąjungos valdybai.

Parengimo pelnas skiriamas paremti vykstantiems į Jaunimo Kongresą. Tikėkimės, kad losangeliečiai nepamirš šios puikios pramogos, kuri jiems suteikė didelio malonumo, ir supras, kad mūsų šaunusis jaunimas reikalingas ir piniginės paramos, nes triukšmingi plovimai greit nutilsta....

Taigi, visas "sapnas" pralėkė pro akis, lyg traukinys, ir paskutinis jo vagonas pranyko nusileidus uždangai. Paliekančių salę žiūrovų veidus vėl sukaustė rimtis ir klausimas: "O kur gi aš rytoj gausiu benzino?"....

D. M.

Visos "Viva Europa" nuotraukos yra L. Kanto ir V. Skiriaus.

All pictures for this article were taken by L. Kantas and V. Skirius.

LD IŠLEISTOS KNYGOS VAIKAMS IR JAUNIMUI

Vytės Nemunėlio **Meškiukas Rudnosiukas**. Spalvotos dail. V. Stančikaitės iliustracijos. Kietais viršeliais. Kaina \$4,00

Pridėkite persiuntimui 50 cent.

Danutės Brazytės-Bindokienės **Keturkojis ugniagesys**. Apysakaitė mažiesiems. Su Zitos Sodeikienės iliustracijom.

Kaina su prisijuntimu \$2.50

Daumanto Čibo **Žaižaras**. Iliustravo dail. Ada Korsakaitė-Sutkuvienė.

Kaina su prisijuntimu \$2.50

Balio 100 skyrius š. m. gegužės 6 d. Kultūros Židinyje. New Yorke, surengė madų parodą. Modeliavo profesionalės ir mėgėjos sportinius, dieninius, disco ir vakarinius drabužius. Modeliuojamus drabužius apibūdino A. Rygelienė; madų kūrėjo Andriaus Kovaliausko sukurtus drabužius apibūdino profesionalė modistė Gražina Tiškutė-Tucci; muzika padėjo N. Ulėnienė.

Nuotraukoje — I-je eilėje iš kairės: V. Radzivas, A. ir P. Vainiai, R. Sinkevičiūtė, A. Garbauskas, R. Ilgutyte, D. Černauskaitė, K. Sinkevičiūtė; II-je eilėje: L. Kiaunytė, L. Ridikaitė, B. Radzivanienė, E. Nicola, A. Katinaite, N. Milukaitė, G. Tiškutė-Tucci, A. Kovaliauskas, A. Rygelienė, V. Šeibytė, M.

Raugienė, V. Gerdvilytė, S. Kačinskienė, V. Garbauskaitė, V. Jurytė. Nuotraukoje trūkta N. Ulėnienės ir N. Tucci.

Foto L. Tamošaitis

The United Lithuanian Relief Fund, Lodge 100, in New York, gave a fashion show at the Cultural Center on May 6, 1979. Models both professionals and amateurs, donned sports clothes, daytime wear, disco and evening gowns. The commentator was Mrs. A. Rygelis; the latest fashion creations by Andrius Kovaljauskas were described by professional model Gražina Tiskus; music was provided by Mrs. N. Ulenas.

ELENOS KEPALAITĖS SKULPTŪROS

P A R O D A

New Yorke gyvena skulptorė Elena Kepalaitė, reto darbštumo ir veržlumo menininkė. Ji nuolat dalyvauja bendrinėse amerikiečių ir lietuvių parodose ir gana dažnai pati viena surengia savo parodas. Štai vasario 5-22 d. Phoenix galerijoje, Manhattane, buvo surengta jos skulptūrų paroda. Tai jau šeštoji jos paroda šioje galerijoje. (Kitos parodos buvo 1978, 76, 74, 72 ir 70). Ji maždaug kas antri metai surengia vis naują parodą; o paskutinius dvejus metus — kas metai. O vieną parodą parengti ir išvesti ją į viešumą — reikia labai daug darbo. Reikia suprojektuoti piešinius, iš jų sukurti kūrinius ir juos paskui nuliedinti kokioje nors pastovesnėje medžiagoje.

Kas buvo charakteringa šiai E. Kepalaitės parodai? Ji daug kuo skyrėsi nuo ankstesnių. Čia viskas buvo padaryta iš bronzos — tai buvo bronzos skulptūrų paroda. Anksčiau menininkė dar mėgo aluminijų, aluminijaus vamzdžius.

Visi darbai parodoje buvo mažo formato. Neieškota didelių formų, plačių užsimojimų, o susikoncentruota į vidinį ritmą bei harmoniją. Jos aluminijaus vamzdžių skulptūros

Menininkė Elena Kepalaitė.

Artist Helen Keulaite

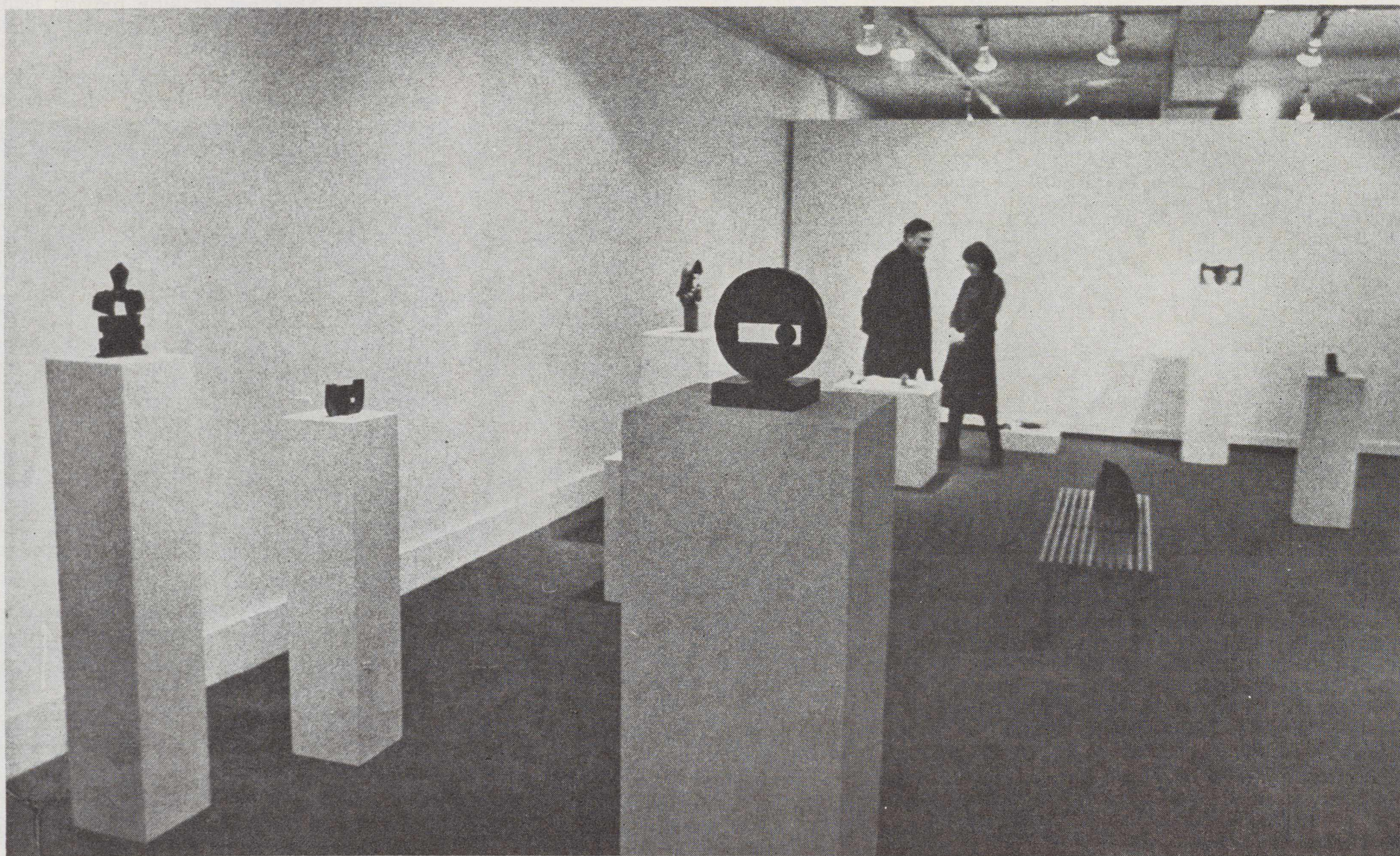
buvo net kelių pėdų, buvo net ir tokių, kurios sunkiai tilpdavo pro duris. Dabar viskas matuojama keliolika colių. Tai stalo skulptūros, tai jaukių kambarių ar bibliotekų gražūs akcentai.

Elenos Kepalaitės skulptūra abstrakti, bet jauki ir maloni. Ji panaši lyg į romantišvą svajonę, lyg į sapną, kuriame galimos visokiausios formos. Čia ji parodo to plataus sapno tik nedidelę detalę, kuri kažką primena — paminklą, bumerangą, geometrines formas.

Daug dėmesio ji skiria rūpestingam atbaigimui. Vis žiūri, kad jos paviršius nebūtų nuobodus ir kietas. Jos paviršiuje pilna minkštų šėšėliuotų vietų. Tikslumo ir atbaigimo ji siekia net ir pjedestalo akmenyje.

Paroda nebuvo didelė, sutelkusi per 20 skulptūrų, bet buvo skoningai sutvarkyta ir puikiai pavaizdavo Elenos Kepalaitės kūrybinius polėkius bei menininkės talentą.

Elenai Kepalaitei paskirta 1978 metų dailės premija. Premiją organizuoja JAV LB Kultūros taryba, kuriai dabar pirmininkauja A. Radžius Baltimorėje. Jis pakvietė dail. K. Varnelį sudaryti vertinimo komisiją. Į tą komisiją buvo pasitalkinta šie dailininkai: P. Aleksa, V. Virkau, Z. Sodeikienė, A. Kurauskas. Šių metų balandžio 29 d. komisija

Elenos Kepalaitės skulptūrų paroda, Brooklyn, N. Y.

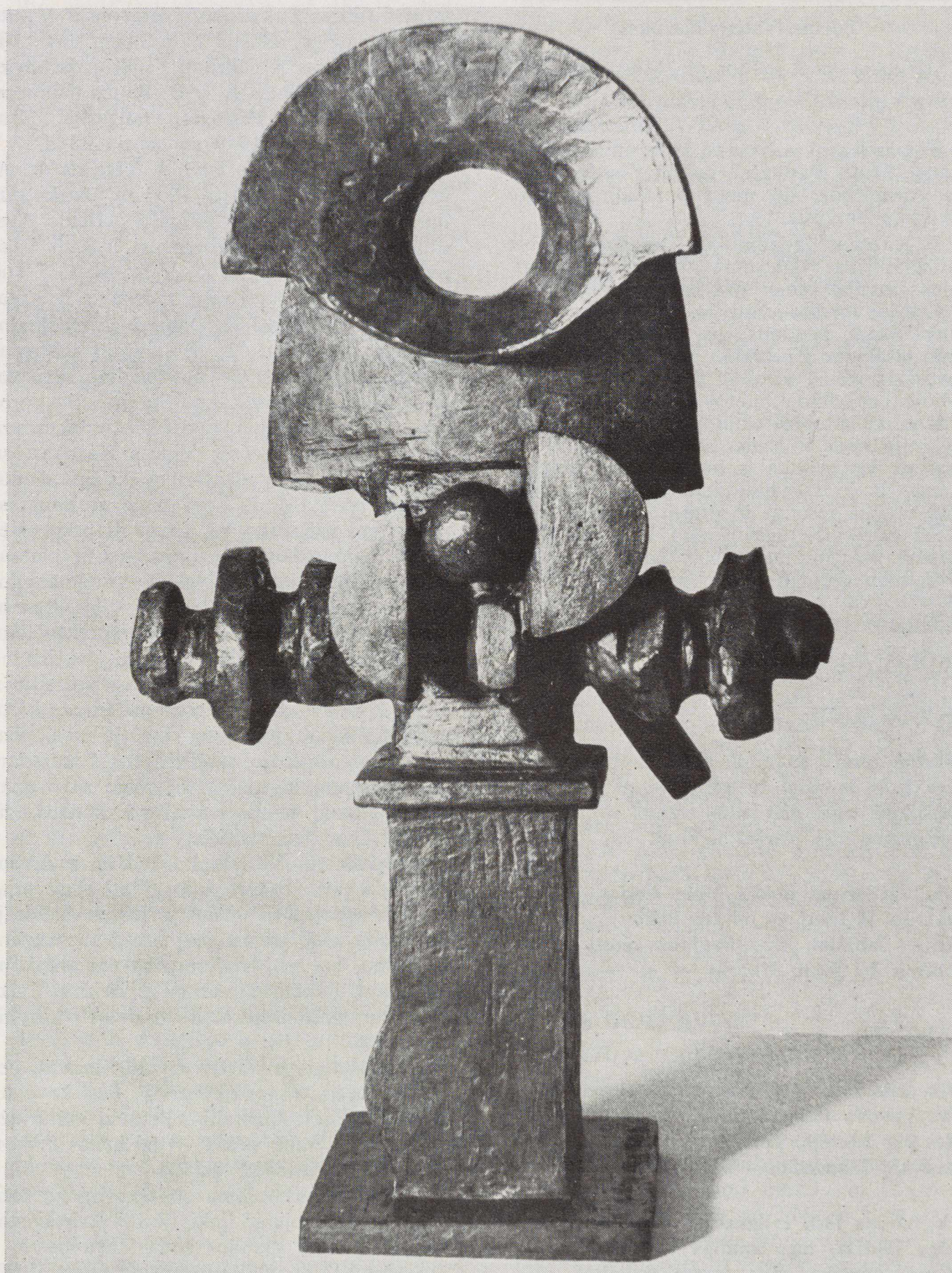
Sculpture exhibition of artist Helen Kepelaite, Brooklyn, N.Y.

ir paskyrė praeitų metų dailės premiją skulptorei Elenai Kepalaitei, labiausiai įvertindami jos kūrybiškumą ir jos veržlumą.

Premijos dydis — \$1000; premijos mecenatas — Lietuvių Fondas. (p. j.)

Elenos Kepalaitės parodoje, Brooklyn, N.Y.: Aldona Gobužas, Paulius Jurkus ir Elena Kepalaitė.

At the exhibition of Helen Kepalaite, Brooklyn, New York, from left, Aldona Gobuzas, Paul Jurkus and Helen Kepalaite.

ELENA KEPALAITE

PAMINKLAS

Bronze Monument by Helen Kepalaite

LIETUVIŲ DIENOS, 1979, GEGUZIS

Puiki kultūrinė dovana bet kokia proga

**Banaičio opera
JŪRATĖ IR KASTYTIS**

3-se polkštelėse

Libretas **Bronės Buivydaitės**

[dainavo

DANA STANKAITYTĖ

STASYS BARAS

MARGARITA MOMKIENĖ

ALDONA STEMPUŽIENĖ

OPEROS CHORAS

Groja **Simfoninis Orkestras**

Diriguoja **Aleksandras Kučiūnas**

Albumo yra puikiai iliustruotas leidinys su pilnu operos tekstu, kurį galima sekti klausant plokštele.

Plokštelės gaunamos pas visus platintojus JAV, Kanadoje arba LD knygyne.

Albumo kaina tik 15 dolerių.

Paštu užsisakoma šiuo adresu:

Lithuanian Opera Co., Inc.

6905 S. Artesian Ave.,

Chicago, Illinois 60629

Vincas Kazokas

FUGA

Gyvenimas ir laikas, broliai,
Tai muzika,
Tai nesibaigianti fuga
Be galo ir pradžios,
Vis srūvanti ir kintanti,
Kaip nesiliaujančios versmės
Vis amžinaj kaitoj
Ir amžinam judėjime,
Kur atskiri gyvenimai
Yra kaip gaidos nesibaigiančio himno,
Kurios iškyla į svaiginančius aukščius
Ir krinta fantastiniais puoliais,
Vadinamais mirtim....

Bet ne. Tai ne mirtis! Mirtis tik sėja
Vis naują ir naują gyvenimo sėją
Derlinguose laiko arimuos
Iš tų, kurie krinta: iš naujo
Jie dygsta ir skleidžias žiedais nuostabiaisiais
Ir skamba, skamba
Gyvenimo ir laiko nesibaigiančioj fugoj
Galingu gyvybės ir pergalės himnu....

Gyvenimas ir laikas, broliai,
Tai nesibaigianti fuga,
Kur nér mirties,
Tik amžinas prisikėlimas,
Tik perėja iš seno į naująį pasaulį
Vis amžinaj kaitoj,
Naujais žiedais,
Nauja melodija

MANOJI ŽEMĖ

Stebėtinai graži manoji žemė:
Krauju išpirkta,
Ašaromis išprausta,
Dainomis apdainuota —
Mano žemė! Mano žemė!

Ir kai šitai sakau,
Girdžiu nesuskaitomas kartas,
Kurios kaip ir aš kartojo —
Mano žemė! Mano žemė!
Menu laikus, kai nieks jos nežinojo,
Kai buvo ji tik dirvonuojanti Dievo dirva,
Kalbu ir apie tuos, kurie ją grobė,
Senuosius jos vaikus užkasę po velėna,
Ir jie, ir jie taip pat kartojo —
Mano žemė! Mano žemė!

Ir taip per šimtmečius, per eras
Jiėjo iš rankų į rankas,
Ir buvo vis kartojama —
Mano žemė! Mano žemė!

Dabar, pasėmęs saują jos,
Aš spaudžiu prie akių ir lūpų
Ir alpdamas kartoju —
Mano žemė! Mano žemė!
Ir išsigandęs klausiu jos ir jūs visų —
ŽEME, KIENO TU? KIENO TU, ŽEME?

Poetas Vincas Kazokas

V. Kazokas, poet, editor of "Mūsų Pastogė".

Vincas Kazokas, poetas, kultūrininkas, vertėjas, "Mūsų Pastogės" redaktorius Sydnėjuje, Australijoje, šių metų pradžioje sulaukė 60 metų amžiaus.

V. Kazokas, "žemininkų" kartos poetas, bet išdidžiai einąs vienišu savitu keliu, liko ištikimas savajai žemei visa savo poezijos siela ir visu jos formos kūnu. Jeigu pirmajame rinkiny "Sapnų pėdomis" jis dar nerado pilnutinio atsakymo į netekimų tragediją, koncentravosi daugiau į save, tai paskesnėje savo kūryboje periodikoje, antologijose ir kt. leidiniuose, vėliau sutelktoje į spaudai parengtą rinkinį "Ugnis ir žodis" autorius žemę ir jos prasmę, jos mistiką ir jos netekimo tragiką, žmogų ir jo kūrybinį žodį išsako brandžia forma, gilia mintim ir stipriu jausmu, iškeltu iki muzikinės fugos gelmių, kur žmogiškoji versmė pražįsta nuostabiais poezijos žiedais ir skamba didingu himnu gyvybei.

BROLIŲ DIALOGAS

PAVERGTIEJI:

Gimton žemėn šaknimis giliai įaugę,
Mes kaip medžiai, vėtrų plakami.
Neišplovė mūs nei laiko srautai,
Neišdegino nei priešai ugnimi!

Ir tik žvilgsniai mūs į tolius tiesias,
Sekdami iš tolo jūs laisvus kelius.
Mes — šaltiniai, jūs — svajonės mūsų šviesios
Naktyje be jokių žiburių — — —

LAISVIEJI:

Mes neturime gimtosios žemės ilgesio
(Juo gyveno ir mirė mūsų tėvai).
Mes čia laisvėje, pavargę ir pailšę,
Nusivylę klausiam — kur gimti namai?

Ak, tebūna jūsų žvilgsniai taiklios strėlės,
Tegu žeidžia, tegu sminga neramion širdin!
Ir per skausmą, mus gyvent prikėlusį,
Mes vėl tapsim jūs nedaloma dalim!

"MŪSŲ PASTOGĖS" 30 M. SUKAKČIAI

Šių metų pradžioje Australijos lietuvių savaitraštis "Mūsų Pastogė", leidžiama Sydnėjaus mieste, atšventė 30 metų sukaktį. Kai vienas po kito JAV-bėse sustoja ėję jaunesni ar senieji lietuviškos spaudos veteranai (kaip Bostono "Keleivis"), džiugu matyti, kad tolimiausiam pasaulio pakraštyje lietuviškas spausdintas žodis, išsilaikęs 30 metų, tebėra gyvas, gaivus, stiprus ir nesvyruodamas tebestovi lietuviškų interesų sargyboje.

"Mūsų Pastogės" šaknys siekia metus, kai iš Vokietijos prasidėjo ir vyko DP imigracija į Australiją, t. y., kai pokario metais ėmė rasti čia "išvietinti" lietuviai. Perkelti į naują žemę, bet išblaškyti, be susižinojimo, be jokio ryšio. Laikraščio sumanytojai ir "gimdytojai" buvo senieji Australijos ateiviai Antanas ir Ona Baužai — jie išsirūpino valdžios leidimą, jie surado redaktorių, jie buvo pirmieji leidėjai.

Pirmuoju redaktorium buvo pakviestas literatas Juozas Žukauskas, Lietuvoje ir Vokietijoje pradėjęs reikštis kaip beletristas. Jis buvo ištrauktas iš cukrinių nendrių darbovietės ir apgyvendintas A. ir O. Baužų namuose. Pirmasis "Mūsų Pastogės" (angliškai "Our Haven") pasirodė 1949 m. sausio 28 d.

Vėliau redaktoriais buvo J. Vėteikis dr. A. Mauragis ir Br. Zumeris. 1951 m. Bauža, pirmasis "M. P." leidėjas laikraštį perleido Australijos Lietuvių Bendruomenei ir kurį laiką redaktorium buvo vėl J. Žukauskas. Nuo 1953 iki 1958 savaitraštį redagavo J. Kalakonis (miręs 1958.7.7). Dabartinės redakcijos teigimu, tuo metu "L. P." įsigijo pastovias formas, įgijo pilnutinio pasitikėjimo skaitytojų tarpe ir ekonomiškai sustiprėjo". Po poros metų red. J. Vėteikio, nuo 1961 redaktorium buvo pakviestas poetas Vincas Kazokas, su protarpiu išbuvęs redaktorium iki šios dienos — taip pusę "M. P." gyvavimo amžiaus savaitraščiui vadovavo V. Kazokas, pasireiškęs ne tik kaip gabus žurnalistas, bet ir platus masto kultūrininkas, išvalgus visuomenininkas. Jo rankose laikraštis yra įsigijęs Australijos lietuvių bendruomenės reprezentacinį vardą, nors šiuo metu "M. P." leidžia ne Bendruomenė, bet ad hoc sudaryta draugija.

V. Kazokas kultūringas, pakantus, kietų pažiūrų, tačiau tolerantas ir kitų pozityviai nuomonei, sugebėjo suburti gerų bendradarbių branduolį ir ypač pasižymėjo savo taikliais, aktualių temų, nuosaikais stiliais, giliomis išvalgos vedamaisiais.

Redaktoriaus V. Kazoko žodžiu ir darbu, laikraštis turi ne vien informuoti skaitytoją, ne vien registruoti įvykius ir faktus, bet ir jį formuoti, kelti idėjas, jas spręsti, nenutylint sunkumų, bei nesklandumų, nevengiant kontraversijų, ieškoti sprendimų ir išeities. Laikraštis turi nešti inspiracijas ir dvelkti kūrybine dvasia. Tai jis ir vykdo.

Nenuilstanti veikla dėl tėvynės laisvės, neuolaidžiaująs tonas okupantui, tiesi kova už žmogaus teises, Australijos lietuvių kultūrinės ir bendruomeninės veikla — tai kelios ryškesnės "Mūsų Pastogės" gairės.

LD žurnalas sveikina sukaktuvininką tolimoje Australijoje ir linki ilgai ir tvirtai stovėti lietuviškos spaudos žodžio avanposte.

Šiame LD nr. perspausdiname viena V. K. vedamąją iš pernykštės "Mūsų Pastogės".

'The Chronicles of the Catholic Church in Lithuania' To Be Published in English Book Form

The following edited article will be the introduction of the English version of the new "Chronicles of the Catholic Church in Lithuania" which will appear in the form of serial articles, ultimately to be compiled into book form. (It will also be available in Lithuanian and Spanish versions.) For further information, please contact the Society for the Publication of the Chronicles of the Catholic Church in Lithuania, Inc., 6825 So. Talman Avenue, Chicago, IL 60629.

* * *

His Holiness, Pope Pius XII, on one occasion stated that Lithuania is the northernmost frontier of Catholicism in Europe. At the same time, Lithuania is the youngest daughter of the Catholic Church on that continent; she was baptized in the thirteenth and fourteenth centuries. Lithuania's first king, Mindaugas, was baptized in 1251 and crowned in 1253.

Lithuania is at present a small nation of around three million people, but she is ancient and has a long and impressive history. She was an independent state since the thirteenth century. In the fourteenth and fifteenth centuries, the boundaries of Lithuania extended from the Baltic Sea to the Black Sea. As such, she was one of the largest and most powerful states in Europe with broad political, cultural and commercial relations. The Lithuanian language is one of the oldest living languages in the world and is of great interest to linguists. Lithuania, combating German expansion to the East and Slavic expansion to the West, diminished in size throughout the centuries. However, culturally she has remained strong.

Since 1579, Lithuania has had a university in Vilnius, founded by the Jesuit Order, and it is the second oldest university (after the university in Krakow) in eastern Europe. The first university in Russia, for example, was established 200 years later, in 1775. Lithuanians throughout the world this year are celebrating the 400th anniversary of the establishment of the Vilnius University. With the publication of this volume, the Jesuits of Loyola University of Chicago are pleased to collaborate in this celebration by opening a sister Jesuit-founded institution of higher learning.

After 123 years of czarist occupation, Lithuania in 1918 regained her independence and was able to make great cultural and economic progress in the European alliance. Unfortunately, the Soviet Union occupied Lithuania in 1940, disregarding both the peace treaty of 1920 in which Moscow had guaranteed Lithuanian independence forever, and the non-aggression pact of 1926.

It is already the fourth decade in which Lithuanians under Soviet occupation have had to suffer mass deportations, extinc-

tion of forceful leaders, persecution of Church followers. For demonstrating love for their country, faithfulness to their religion, they are being exiled, jailed, kept in concentration camps and psychiatric wards. In that Catholic country, all religious organizations are now suppressed or disbanded, all Catholic press forbidden.

With great risk to their freedom and their lives, some dedicated Lithuanians continue to publish an underground paper, "The Chronicles of the Catholic Church in Lithuania." This clandestine documentary reveals the cruelties and suffering of this subjugated nation. We are happy to have in the United States of America, the Society for the Publication of the Chronicles of the Catholic Church in Lithuania. This Society now is presenting the translation of the first nine issues of **The Chronicles of the Catholic Church in Lithuania**. Loyola University Press is happy to recommend this impressive documentary publication to English reading people.

DONALD J. HAYES, S.J.
Vice President-University Ministry
Loyola University of Chicago

REPUBLICAN PARTY WOOS ETHNIC GROUPS

The Republican National Committee, in conjunction with State Committees, initiated an aggressive campaign to lure ethnic groups into its camp, including Lithuanians. Ads featuring Antanas Smetona (1918) and other prominent national figures may be seen in Lithuanian publications on commemoration days. No solicitation is made or message promoted; a reference is made to the Republican Party at the bottom of the advertisement.

The purpose of the ads is to express empathy for the causes and beliefs of the ethnic American. It is believed that many people think and act like Republicans but vote Democratic because of "habit, tradition, or misplaced loyalty." The strategy is to highlight the values which are common to both such as concern for family stability, national security, quality education, limiting government regulation, hard work and saving.

Books on Lithuania Available to Researchers

The Kent State University Lithuanian collection has been endowed with an additional 150 books, periodicals and maps on Lithuania—mostly published between the years 1882-1932, and mostly in German. Focus of interest is on Mazoji Lietuva.

The collection was presented by Albertas Puskepalaitis of Boston who has been collecting material for over 50 years.

BREZHNEV SAYS

(Excerpted from "Bridges")

In the January 7th issue of **Moscow News**, Malick M'Bow from Senegal asked the MN editors, "Why is the Church in the USSR separated from the state, and the school from the Church?" The official answer given was, "Genuine freedom of conscience means that every citizen has the right to profess any religion to conduct religious worship. But this also means that he has the right not to profess any religion and can carry on atheistic propaganda . . . This fully conforms to the international pacts stipulating that all citizens are equal before the law."

The article betrays itself since it mentions the rights of atheistic propaganda, but hypocritically admits that the teaching of religious dogma is confined to "ecclesiastical schools," for priests only, and by "parents within their families." No one is suggesting that the Church in the Soviet Union be granted any special privileges. The Church should be equal before the law as is guaranteed by the Soviet Constitution.

But how is equality defined in the Soviet Union? "Equal" means that people have access to the press for atheistic propaganda, but that religious material must be printed in the form of underground "samizdat" (self-publishing) journals to avoid the arrest of the authors by authorities. "Equal" means the State is free to convert churches into museums, but that it is next to impossible for clerics to obtain the permits necessary to maintain existing churches. "Equal" means that all university students are required to complete a course in so-called "scientific atheism," but that only 10 students per year are allowed to enter the only Latin-Rite seminary left in the Soviet Union—the one in Kaunas, Lithuania.

Soviet hypocrisy was made apparent on July 28, when a new law was promulgated in Lithuania. According to this law, entitled "On the Status of Religious Societies," the teaching of religion by priests is allowed only in the seminary. As before, priests can be persecuted for teaching religion—but now based on the law. It seems that George Orwell's famous epigram can be easily applied to the Soviet Union, and particularly to Lithuania where most of the Soviet Union's four million Catholics live: all people are equal before the law, but some people, especially atheists, are more equal than others.

WE STAND CORRECTED

In the April issue of **Lithuanian Days** we failed to note that "The Lyre Fruit" article was taken from a review by Jurgis Gliada. We apologize.

HISTORY OF THE LITHUANIAN FLAG

The flag that we all know—the yellow, green, and red paneled one—came to officialdom in this form in 1918. It was approved as the State flag of Lithuania and not the national flag of the Lithuanian people as we believe it to be. Popular usage over time engendered the national saliency. Contemporaneously, Lithuanians in the U.S. were adopting flags for their organizations of similar configuration and colors.

Prior to this time, to as far back as the Lithuanian Kingdom of Mindaugas In 1251, the territory known as Lithuania did not bear an official "people's" flag. In fact, it was not until 1905 that patriotic leaders first convened to establish a common symbol for the populace. At the time, the only insignia known was a red banner which flew at official State functions. It was proposed that this be institutionalized, but the proposal was swiftly rejected due to its similarity to the flag of the revolutionary forces. Time elapsed as more groups with divergent opinions entered into the polemic.

The most strident and authoritarian voice on the matter was Dr. Basanavicius, who had written his dissertation on the topic in the U.S.A. He reasserted that the "red" flag with a white knight (Vytis) was befitting a nation which fought for freedom. Once again his proposal was rejected, this time because it was felt there was insufficient correlation with the "popular" tastes. And so, research was conducted to determine the most frequently used colors by village peasants in their clothes and crafts.

The results pointed to red and green for the nucleus of a national flag.

For reasons that are unknown to us today, the decision-making body resolved to pursue a third color for the flag. Fairs and committees were organized to explore the possibilities; ideas abounded.

Finally, in 1918, the State Council approved the combination and design that we know today for the State flag of the Republic of Lithuania. Coincidentally, the Council concurrently accepted the red Vytis banner but without official decree or document to denote purpose. The ultimate associations of both merely evolved.

Many important pieces of information were unrecorded at the historic occasion. For example, we have no data regarding the dimensions, proportions, or hues of the original flag. Flagmakers have the liberty of producing art work with varying shapes, hues, and intensities. Furthermore, we don't know what, if anything, the colors represented. Much poetic license is exercised in the numerous interpretations. Some of the more well-known renditions are:

1. About nature—yellow stands for the golden sun; green for the forests and green fields; red for the soil of Lithuania.

2. About Life—yellow for the fruits of life on earth; green for living things; red for the blood of heroes.

3. About Symbols—yellow for bountiful fields representing freedom from want; green for pine forests and evergreen representing hope; red for blood shed for Lithuania representing freedom.

It matters not which interpretation is believed for all evoke noble and memorable images of Lithuania.

(This article was adapted from the K of L cultural message on flags.)

INTRODUCTION TO MODERN LITHUANIAN

Tai didelė ir plati lietuvių-anglų kalbos gramatika, paruošta kalbininkų — L. Dambriūno, A. Klimo ir W. Schmalstieg.

Gramatika tinka norintiems išmokti lietuviškai ir angliškai. — 40 pamokų su pratimais. Platus žodynas. Vertimams, pasikalbėjimams ir pasiskaitymams pateikti rinktinių lietuvių rašytojų, poetų ir liaudies kūrinių.

Kaina \$9.00

Persiuntimui pridėkite \$1.00.

Knyga gaunama LD knygyne.

4364 Sunset Blvd.

Los Angeles, CA. 90029

Groundbreaking for the Lithuanian Park on October 6, 1978, coincided with the date of the grand opening of the Lithuanian Hall, Oct. 6, 1921. Rev. Anthony Dranginis is seen with a shovel. To the right of him is Bernard Karpus-Karpevicius, president of the Hall. Behind him is Mayor J. Donald Schaeffer.

Kun. Antanas Dranginis, Šv. Alfonso parap. Baltimore, Md., Lietuvių parko atidarymo ceremonijose prakasa žemę. Centre stovi Baltimorės miesto mēras J. Donald Schaeffer, kiti — B. Karpavičius, E. Makauskaitė.

—Photo Al Karalius

John Skirius has recently won a stipend from the National Endowment for the Humanities, Washington, D.C., to continue research for a biography of Jose Vasconcelos, the 20th century Mexican philosopher, writer, and politician who is the author of one of the most important autobiographies in the Spanish language. John Skirius is here seen in Mexico City interviewing Esperanza Cruz de Vasconcelos, the widow of the renowned Mexican writer.

Nuotraukoje J. Skirius pokalbyje su rašytojo našle Esperanza Cruz de Vasconcelos.

Jonas Skirius, šiuo metu gavęs National Endowment for the Humanities, Washington, D.C., stipendiją tęsti moksliniam darbui apie Jose Vasconcelos, XX-to a. meksikiečių filosofą, rašytoją ir politiką, autorių vienos žymiausių autobiografių ispanų kalba.

AMERICAN CITIZENS RETURNED AFTER 30 YEARS DETAINMENT

The Juodvalkis family is reunited in Chicago after 30 years separation. Although American-born, John and Lorraine Juodvalkis, younger siblings of Sister Bertha Juodvalkis, were detained in Lithuania —while just visiting—because of the war. A slice of their life thereafter gives a glimpse of Lithuanian history most of us have managed to avoid and hear only from tales passed from members of one generation on to the next.

Just 18 years-of-age then, John refused to join the Russian army, adamantly claiming American citizenship. For this display of insolence, both he and his sister were banished to Siberia for 11 years to work in labor camps.

Physical abuse in Vorkuta (labor camp) persisted until John renounced his American citizenship. But life was, nevertheless, hardly comfortable. John was required to shovel 12 tons of dirt per day to build a railroad in the Ural Mountains. Lorraine worked in roadbuilding and in sewing sweatshops. Food consisted of one slice of black bread and a bowl of watery soup flavored by fish heads and entrails. Sleeping quarters was a wooden shelf among the stacks of shelves and a mattress of wood shavings. Lorraine recalled that it was so cold that one slept in one's clothes, but that did not prevent the bedbugs and lice from eating you alive.

One dared not complain too much for fear of being put in solitary confinement. John explained: "You had to do everything to avoid it, it was so terrible. They'd put you into a foxhole gouged into the ground and for two days you were there, with no food at all. Four times I went through that. I don't know how I lived. Most people didn't."

After Stalin's death, they were able to return to Lithuania, now both married to people whom they met at the camp. They found their home country being "Russianized" with the prominent jobs being held by non-Lithuanians. And professionals fared worse than laborers. High costs and cramped living conditions turned their attention to yet another form of survival—not much improved from the last.

Meanwhile, Sister Bertha finally pressed Senator Frank Savickas into introducing a resolution in the Illinois Senate which in turn requested President Carter, the U.S. State Department, and Congress to demand the family's return. One year later, April 1979, the entire Jodwalis family celebrated Easter together.

Establishing oneself again is not an easy task at midlife anywhere in the world, but we are confident that the U.S. affords better opportunities and comforts than what the Juodvalkis family experienced formerly.

Standing from left. Ill. State Senator Frank Savickas, Lorraine Juodvalkis Vaicekauskas, Lorraine Vaicekauskas, Sister Bertha Juodvalkis, Paul Vaicekauskas, Daine Juodvalkis, Edward Sumanas, Kestutis Juodvalkis, Alderman 15th Ward Kenneth Jaksy, Valeria Juodvalkis and John Juodvalkis.

Ill. Senatorius Frank Savickas (Dem., Čikago) įteikia 1978 pravestą Illinois valstybės rezoliuciją Juodvalkių ir Vaičekauškų šeimom.

Photo V. Noreika

LITHUANIA IN PHILATELY (20)

By Antanas Bernotas

Our Neighbors, the Latvians

In ancient times there were three Baltic nations—Prussia, Lithuania and Latvia. Our contiguous neighbors and blood cousins, Latvians, live north of Lithuania and on the Baltic Sea coast, sharing with us a 570 km. long border. Latvia has a population of about 2.5 million. Its capital city is Riga where over 400,000 people reside.

Latvia designates four districts: Latgale to the east from which it derives its name Latvia and latvietis, Vidzeme in the middle, Kurzeme (Kurland) to the west, and Ziemgale to the north, bordering Estonia. Latvian territory in the ancient times was settled by the tribes of seliai, ziemgaliai, kursiai and lybiai, who were ruled by elders and dukes.

The first foreigners to visit the country were the Vikings. They crossed the Baltic Sea and traveled alongside the Daugava River southward. In the 12th century, the German merchants and settlers began to arrive. In 1201, they erected a castle followed by the town of Riga, where a bishop resided. Next came a group called the Order of Sword, twin brother of the Teutonic Order, which conquered the Prussians at the same time. The Sword knights, little by little, defeated all the Latvian and Estonian tribes, Christianized them, and established their own state of Livonia. Soon they became aware of neighboring Lithuania and began their incursions in our country as well. For example, in 1236 they reached the vicinity of Siauliai, but were deflected by the Lithuanian King Mindaugas. Another battle took place in 1260 near Durbe where rebellious kursiai were aided by Lithuania's zemaiciai. Border skirmishes continued: Lithuanian dukes many times penetrated far and deep into Order lands, often ravaging it, finally reaching Estonia and its islands nearby.

However, in 1410 the Teutonic Order was decisively defeated at the battle of Grunwald and the potency of the Sword knights was vitiated. Germans remained in Latvia as ruling landowners and rich townspeople retained their language and culture while Latvian peasants lived in the countryside.

When Moscow gained military strength it began to attack not only Lithuania and Poland, but Livonia as well. In 1558, a united Lithuania and Poland provided Livonia protection. When, in 1600, the wars with the Swedes started, they implanted themselves in Livonia and remained there for 90 years permitting the country autonomous rule. While in most of Livonia Protestantism prevailed, in Latgale, controlled by Lithuanian and Poland, Catholicism dominated.

And now Russia loomed on the horizon. In 1710 she occupied Vidzeme, in 1772 Latgale, and in 1795 she took Kurland and Ziemgale. They established two governorships, those of Kurland and Livland, ruled by Russian governors while German remained as the official language. Only in 1885 was the Russian language (and laws) introduced.

During World War I (around 1915) the German army invaded Latvia to the River Daugava. The rest of the country was usurped in September, 1917. Ironically, while still under German occupation, the Latvian National Council proclaimed Latvia as an independent state on November 18, 1918. As they soon found out, independence must be fought for at first. At the end of 1918, the Bolshevik armies advanced upon Latvian territory and on January 3, 1919, they took over Riga and established a communist republic. For the disheartened Latvians there remained only the seacoast and the city of Liepaja. But, aided with English armaments, German, Lithuanian and Polish units, the young Latvian army managed to push Bolsheviks out of the country in two months.

Now came the German's turn to transgress, whose army propitiously still lingered in the country. In contrast,

though, the Germans sought to stay in Balticum forever. From Kurland, Gen. Beromndt-Awaloff deployed the German army deep into Lithuania . . . to as far as the town of Radviliskis where he was quelled and expelled from the country back to Germany.

All foreign occupants ousted from the country, Latvia and Soviet Russia signed a peace treaty on Aug. 11, 1917. She remained an independent state for 22 years until June 17, 1940, when a new Soviet Russian invasion occurred that has endured until present times.

Before World War I, about 95,000 Lithuanians lived in Latvian territory, mostly in its eastern region of Iluksta; others lived in border areas or in the bigger cities. In Riga, Lithuanians had their parish, organizations, newspapers and books. Many foreign students studied in Latvian high schools of Mintauja, Liepaja or Riga, including those from Lithuania..

To illustrate this article, we select the following stamps of Latvia.

LETTERS TO THE EDITOR

The following letter may be expressing the sentiments of other readers—like yourself. The new English editor encourages younger and/or English-speaking-only Lithuanians to submit stories about their activities and talents—both in the community-at-large and in the Lithuanian community.

Recommendations for format redesign and emphasis are welcomed as well..

—Editor

—O—

5-14-79

Hello Tony:

Enclosed is my check for one more year's subscription, possibly the last, unless L.D. shows a little life in it. As it is now, it is a publication for old people about old people, too old to do anything about or for the future of the new generations. These old people are not an inspiration to keep alive the "independence of Lithuania" in the minds of the younger generation.

Let's seek out younger Lithuanians, active in sports, politics, military and industry from all over the world. Let's make the younger generation feel proud of being Lithuanian.

Please, don't print pictures of old people (about 80 per cent), sitting in an old church hall listening to another old person talking about his experiences in Lithuania, way back when. Come on, Tony, let's put some life in that magazine.

Sincerely,

AL SAMOLIS

Danville, California

1. Latvian coat-of-arms.

2. The dragon-killer Lacplesis. This stamp was issued to commemorate the Liberation of Kurland from Bermond troops in 1919.

3. A view of Riga.

1. Latvijos valstybinis herbas.

2. Lačplešis užmuša slibiną. Šis pašto ženklas buvo išleistas paminėti bermon-tininkų išvijimą iš Latvijos 1919 m.

3. Rygos vaizdas.

On the Lithuanian Wave Length

Vyt. Sirvydas

(Semiology—Study of Sign Language)

A semiotic scholar of Lithuanian descent and international repute, Professor Algirdas Julius Greimas, is the subject of an illuminating discussion by Terence Hawkes in **Structuralism and Semiotics** published in 1977 by the University of California Press. Professor Greimas was born a World War I Lithuanian refugee in Tula, Russia and later taught French language and literature at universities in Alexandria, Egypt and Ankara, Turkey. Since 1958 he has been residing in France and is teaching semiotics at the Ecole Pratique des Hautes Etudes in Paris. Recently he wrote a series of articles in Lithuanian for the literary journal *Metmenys* (Web) discussing the mythological backgrounds of Lithuanian goddesses Ausrine (Dawn) and Laime (Fortune).

A Berlin book **Die Sowjetische Bildungspolitik von 1958 bis 1973** revealingly discusses the Soviet educational process to which the youth of Soviet Russia and Lithuania are subjected. The author, Oskar Anweiler, collected 83 official documents of the period and finds that the educational process has undergone a fundamental change.

The revolutionary flamboyance has been replaced by a steady, practical inculcation of the regime's goals: Communist Party domination at home, economic development of Siberia and Central Asia, and military superiority in the world. The aging adults who run the educational system are telling the youth that hard work, discipline, loyalty, and waiting in line will win the modicum level of security and comfort the regime can provide. While the message of the elders is clear, the response of the younger generation is not so clear. News filtering out from Lithuania depicts its youth in a "dissident," if not rebellious mood, but not adverse to acquiring as much education as one can get to avoid working in the socialized farm sector. They are also, reportedly thumbing their nose at all "Russianizing."

The book is reviewed in the **Slavic Review**, whose associate editor is Birute Lany of Lithuanian descent.

A Chicago born Lithuanian girl, Ingrida Blekyte (Bleki), is doing well in the theatrical circles of Canada, after taking up her residence in Victoria, British Columbia. She graduated with a bachelor of

arts degree from the Victoria University of British Columbia. The director of the world famous Canadian Stratford Theatre spotted her talent and chose her to perform in *Richard II* at the Canadian Stratford Shakespeare Festival, in addition to acting in two other famous dramas.

The Lithuanian Philatelic Societies of New York and Toronto, assisted by the Collectors Club, Inc. of New York, have published a beautiful descriptive catalogue of 75 Lithuanian stamps; 13 of which have been used for postal purposes. The first was a Vilnius-issue of Dec. 27, 1918, and the first in the temporary capital of Kaunas appeared Jan. 29, 1919. The book is priced at \$16 and may be obtained from Collectors Club, Inc., 22 E. 35th St., New York N.Y. 10016. It was laid out and printed by Juozas Natanagas Tysliava, a publisher of the oldest Lithuanian newspaper in the world, the *Vienybe* (Unity) of Brooklyn, N.Y.

Variations for Piano on Lithuanian Folk Theme, by Giedra Guduskas is available from the Highland Music Company, 1349 North Highland Ave., Hollywood, CA 90028. The price is \$3.00. The talented composer, Giedra Guduskas, has developed more than seventy vocal and instrumental music scores during her career. Her music has been performed in Australia, Canada, Europe, South America, and the United States, including a memorable performance at Carnegie Hall in New York City.

Lithuanian Diplomat Honored

The Honorable Stasys Lazoraitis, Jr., Charge d'Affaires of Lithuania to the Holy See, was honored by the Balzekas Museum of Lithuanian Culture on May 26, 1979, at the Palmer House in Chicago. Mr. Lazoraitis was presented with the Lithuanian of the Year Award for his diplomatic service and contribution to human rights.

The Honorable Lozoraitis, son of Stasys Lozoraitis, Sr., was born in Berlin, Germany, where his father served as a diplomat to independent Lithuania. He studied law at the University of Rome from 1944 to 1948. He has been working with the Lithuanian Legation at the Holy See in 1943; in 1947 he was appointed attache, and in 1953, first secretary.

He has been very active in the Lithuanian community in Europe. During the period of 1946 to 1948, Mr. Lozoraitis worked in the editorial offices of the Lithuanian Section of Voice of America. In 1950 he served as president of the Temporary Organizational Committee of the Lithuanian Community in Italy and participated in various international conferences. He also served on the Executive Committee of the International Association in Exile. He has contributed numerous articles for *Santarve*, *Europos Lietuvis* and many Italian periodicals.

Chairing the Award Banquet was Vlasdas Adamkus, assisted by Mr. and Mrs. Joseph Katauskas, Jr., Mr and Mrs. Edward Lapes, and Dr. and Mrs. Antanas Lipskis.

Honorary chairman of the banquet was the Honorable George W. Dunne, president, Cook County Board of Commissioners.

The Honorable Stasys Lozoraitis, Jr., during an audience with the late Pope Paul VI.

Stasys Lozoraitis, Jr., Lietuvos pasiuntinys prie Šv. Sosto, gegužės 26 d. buvo pagerbtas Chicagoje, Palmer House salėje.

VIRŠUJE —

L. S. S. Pirmijos nutarimu v. s. Vladas Bacevičius buvo apdovanotas Padėkos Ordinu. Jam ordiną įteikė v. s. V. Šenbergas.

V. Bacevičius yra veiklus L. S. Sąjungoje ir nenuilstantis lietuviškos spaudos foto korespondentas. Foto R. Belzinsko

V. Bacevicius is honored for his activities in the Lithuanian Scouts.

VIDURYJE —

Gegužės 5 d. Clevelando ateitininkijos pavasario šeimos šventėje buvo surengtas koncertas-vakaras, praėjęs sėkmingai.

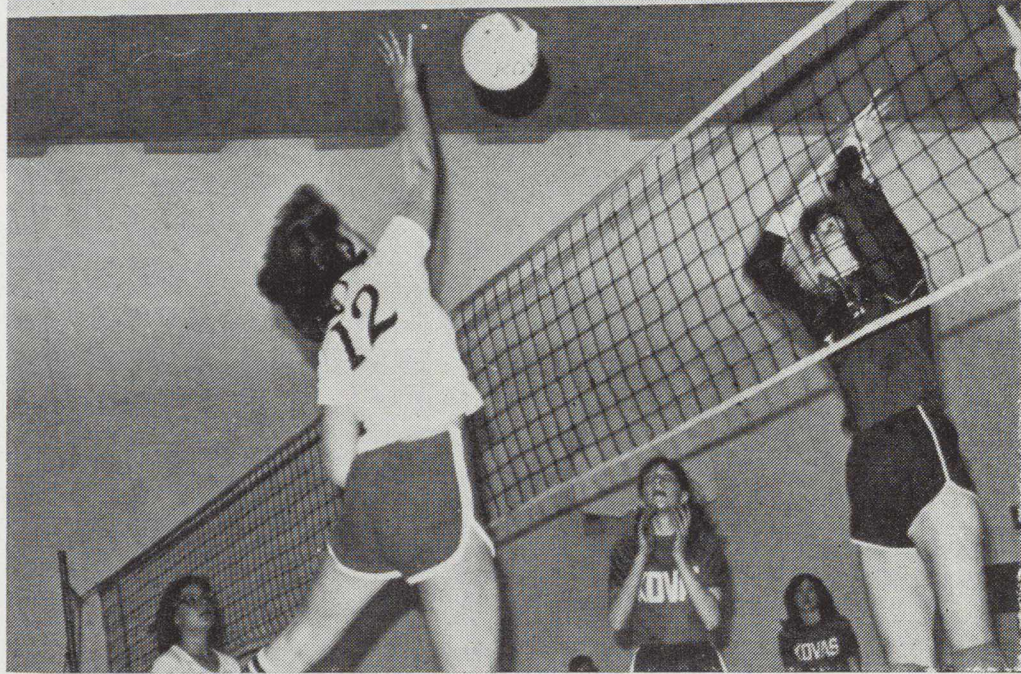
Programą atlikęs rašytojas A. Baronas, ateitininkų atstovė-rengėja K. Vaičeliūnienė, smuikininkė K. Alkaitytė ir akomp. M. Root.

Catholic Youth Organization's concert in Cleveland, held May 5, 1979, was performed by writer A. Baronas; K. Vaiceliunas, violinist K. Alekaitis, and accompanist M. Root.

APAČIOJE —

Clevelando studentų vokalinis choras "Nerija"; dir. R. Čyvaitė-Kliorienė. — Koncertas buvo specialiai tėvams ir artimiesiems.

Cleveland's student vocal group "Nerija" is directed by Rita Cyvas-Klioris. Foto V. Bacevičius

VIRŠUJE —

Balandžio 29 d. Cleveland, Ohio, 11 vaikų priėmė pirmąją Šventą Komunią lietuviškai. — Nuotraukoje vaikučiai su rengėjais: iš kairės: S. Stasienė, V. Augulytė, D. M. N. P. bažnyčios klebonas Gediminas Kijauskas, SJ, ir kun. J. Kidykas, SJ.

The first Communion taken by 11 Lithuanian children in Cleveland on April 29.

VIDURYJE —

Balandžio 1 d. įvykusios mot. A klasės žaidynės tarp Clevelando "Žaibo" ir Detroito "Kovo".

A basketball match between Cleveland's "Zaibas" and Detroit's "Kovas" took place April 1, 1979.

APAČIOJE —

Balandžio 21 d. Rochesterio jaunimo "Teatras vienas" Clevelande suvaidino A. Kairio komediją "Ku-Kū". Rež. A. Ciemenis.

Foto V. Bacevičius

Rochester youth theater group, "Teatras Vienas" played the comedy "Ku-Ku" by A. Kairys, directed by A. Ciemenis on April 21.

GARBĖS PRENUMERATORIAI

J. Ankudas, MD, Baltimore, Md.
Peter Atkočiūnas, D.D.C., Cicero, IL.

Br. Aušrotas, Juno Beach, Fl.
Leo Bagdonas, Santa Cruz, CA
Juozas Briedis, West Bloomfield, Mich.

Vyt. Čekanauskas, garbės konsulas, Los Angeles.

Dr. A. L. Čepulis, Willoughby, OH.

Dr. J. Dėdinas, Elmhurst, Ill.
Vysk. A. Deksnys, Vokietija.
A. Dičius, CA.

Vincas Dovydaitis, San Clemente, Calif.

Br. Galinis, Norvell, MA.
Mrs. Venice Grantham.

Paul Gylys, Olympia, Wash.
E. & L. Jarašiūnai, Santa Monica, CA.

Dr. J. Jurgilas, Granada Hills, Calif.

J. Jurkūnas, ILL.
K. Karuža, CA.

St. Keteriauskas, Los Angeles,
G. Kazlauskas, Los Angeles, CA.

Dr. P. Kisieliūnas, Cicero, Ill.
A. Krišukėnas, MA.

Msgr. J. Kučingis, Los Angeles,
J. L. Levickas, FLA.

Mary J. Lietuvnikas, Orlando, FL.

A. & L. Mažeikos, Marina del Rey, Ca.

W. Maker, Burbank, CA.
W. Markalonis, Reynoldsville, Pa.

Balys Maskeliūnas.
Msgr. L. Mendelis, Baltimore, MD.

E. Mickeliūnas, Richmond Hill, N.Y.

Dr. Vyt. Mileris, Livonia, MI.
A. Musteikis, Fallon, NE.

J. Narbutas, FLA.
Rev. V. Pavalkis, Milpitas, CA.

Frank Petrauskas, Syracuse, N.Y.
Rev. A. Račkauskas, Brooklyn, N.Y.

Rev. Dr. P. Ragažinskas, Central, N. M.

E. ir J. Sinkiai, Santa Monica, Calif.

Dr. Paul Švarcas, Mascoutah, IL.
Rev. E. Statkus, Grand Rapids, IL.

Viktoras D. Stankus.
J. Stakėnas, ILL.

Jonas Talandis, Olympia Fields, TALKA, Hamiltono Lietuvių

Kredito kooperatyvas, Canada.
A. Rapšys, Norco, CA.

Dr. V. B. Sky, Palos Verdes, CA.
Kun. Th. Palis, Pittsburg, CA.

Juozas Truskauskas, Los Angeles, CA.

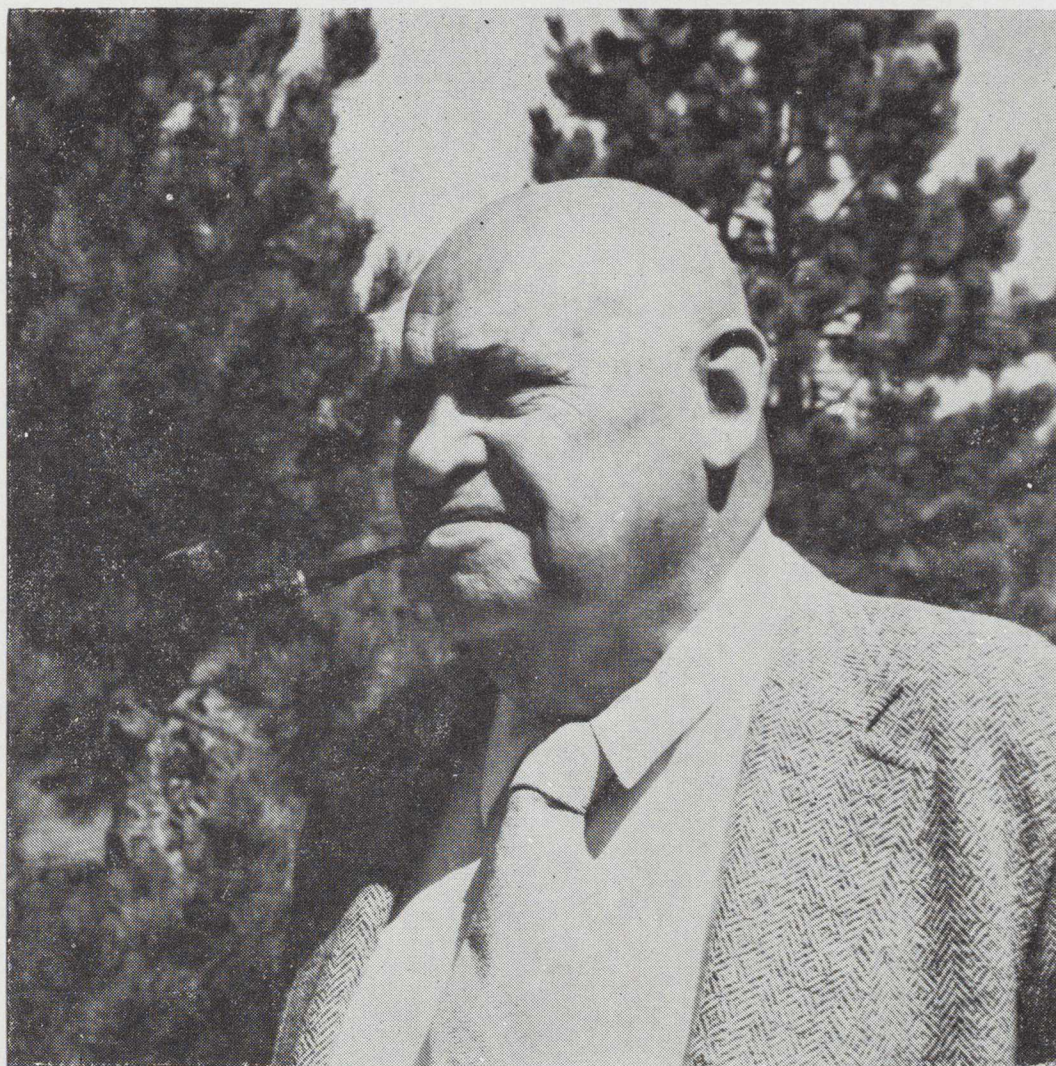
Rev. Ignas Urbonas, Gary, IN.
Vytautas Vidugiris, Los Angeles

J. Vitėnas, Washington, D.C.
A. Yutz, Munhall, PA.

Dr. P. Žemaitis, Conton, MI.
Labai ačiū visiems parėmusiems

L.D. žurnalo leidimą —
A. Skirius, leidėjas

LIETUVIŲ DIENOS, 1979, GEGUZIS

Prof. Gediminas Galva, mokslininkas ir laikraštininkas, miręs š. m. balandžio 25 d. Cicero, Illinois.

Cicero, Illinois.

Prof. Gediminas Galva, scientist and writer, died April 25, 1979, in

AUKOS LD ŽURNALUI

\$100 — Rev. dr. V. Pavalkis.

\$10 — Paul Putrimas.

Po \$5 — V. Stankauskas, A. Čepulis, J. A. Baublys, J. Švedas, H. Jasinis, A. Trečiokas, E. Masaitis, B. Tiškus, J. Tamašauskas, J. Litvaitis, Lucy Beach, K. Jasėnas, P. Uknys, E. B. Dambrava, J. Ališauskas, P. Gaurys.

Po \$2 — K. J. Sakevičius, V. Gedminas.

Kanadiečių LD prenumeratorių dėmesiui

Atsilyginant už LD prenumeras, įsidėmėkite šias kainas:

Kanadiškais doleriais reikia mokėti \$18.00; Kanados bankų U.S. dol. \$16.00 (čia skaitoma extra \$1 už tų čekių inkasavimą);

Čekiais išrašant per U.S. bankus — \$15.00.

Už jūsų siunčiamus Kanados valiutos \$15.00 mes gauname tik \$12 amerikietiškais doleriais.

LD Adm-ja

ALBINAS MARKEVIČIUS

Apdraudos Agentūra

M. & R. AMERICANA

Insurance Service, Inc.

2113 Wilshire Blvd.

SANTA MONICA, CA 90403

393-9801

828-7525

BALTIC BAKERY

Juozas ir Aldona Ankai — savininkai

4627 So. Hermitage CHICAGO, Illinois 60609 Telef. (212) LA3-1510

2616 W. 69 Street, Chicago, Ill. 60629

Telefonas: (312) 737-6784

— ir —

Siunčiame duoną ir raguolius į visas Amerikos dalis.

NAUJA VLIK-O VALDYBA

Kovo 11 dienos posėdyje Taryba rinko naują VLIKO Valdysbą. Prieš rinkdami, atstovai pasisakė dėl kandidatų į Valdysbą ir analiziavo kandidatų ligšiolinį reiškimąsi visuomeniniame gyvenime.

Atstovams pasisakius dėl kandidatų, pirmiausia buvo renkamasi VLIKO Valdysbos pirmininkas. Devyniais balsais už ir šešiais prieš, pirmininku išrinktas dr. Kazys Bobelis. Devyniais balsais už ir šešiais susilaikius, išrinkti kiti septyni Valdysbos nariai: dr. Elenea Armonienė, dr. Jonas Balys, Jonas Daugėla, Liūtas Grinius, dr. Kostas Jurgėla, dr. Jonas Stiklorius ir dr. Jokūbas Stukas. Pasikeitus nuomonėmis kitais klausimais, penkių valandų posėdis, vykęs atviro išsikalbėjimo dvasioje, baigtas Tautos Himnu.

Tarybos pirmininko pareigas iš eilės perėmė Lietuvos Valstiečių Liaudininkų Sąjungos pirmininkas Grožvydas Lazauskas, kuris numato šaukti VLIKO Tarybą sekančiam posėdžiui gegužės 13 d. Čikagoje. Naujoji VLIKO Valdysba, perėmusi pareigas, iki sekančio Tarybos posėdžio paruoš savo šiu metų veiklos planus ir VLIKO finansinę sąmatą. (ELTA)

TAUPYKITE DABAR

Pas mus ne visi tarnautojai yra lietuviai, bet kiekviename skyriuje galima susikalbėti lietuviškai.

UŽ CERTIFIKATUS MOKAME:

8% — 8 metų su \$1,000, minimum
7¼% — 6 metų su \$1,000, minimum
7½% — 4 metų su \$1,000, minimum
6¾% — 30 mėn. su \$1,000, minimum
6½% — 1 metų su \$1,000, minimum

Savings insrd. to \$40,000 by FSLIC

Drive in facilities.

ST. ANTHONY

SAVINGS & LOAN ASSN.

1447 So. 49th Court
Cicero, Illinois 60650

JUOZAS F. GRIBAUŠKAS
sekretorius

Tel.: (312) 656-6330 ir 242-4395

Slava Žiemelytė "Šikšnosparnio" Princo Orlovskio rolėje.